ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 667 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 26—7 25 ՇԱԲԱՆ 1316 26 ԹԵՇՐ. Ի. Դ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 667

«بوزانتيون»
اينجه بورى ... سياسى ... غزته
بوزانت كچيان
... باب عالى جاده سى ٢٣–٢٥ نومرو ...

20 ՓԱՐԱՅ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23—25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Անգլիա չդադրեցուց իր նաւային պատրաստութիւններ։ Շինութիւնք, զօրաժողովութիւնք, պատրաստութիւնք, գիշեր ցերեկ … կ'ըլլան իր նաւարաններու մէջ։ Անգլիայէն դուրս, մէկ Տէրութիւն կայ միայն որ նոյն … զբաղած է, կ'ըսէ. այն է Ֆրանսան։ Այս մասին է՛ն երջանիկն է Աւստրիա՝ մարտանաւ չինութեան … բայց ան ալ, խեղճը, ուրիշ «փորի ցաւ» ունի — Ա՛խ, եթանի՛ թէ այդ Ausgleich կամ Աւստրօ-Հունգարական Պետական Պայմանագիրը չըլլար, եւ անոր փեղ … չինէր։ Գերմաններուն և Չեխերուն անվերջանալի կռիւն ալ եթէ … վրայ … բան մը որ ըլլալիք չէնէր— … Հայաստանեան Տէրութիւնը։ — Իտալիա … չունի … Տեսնե՛նք, իր վիթխարի զրահաւորներն ե՛րբ և ո՛ւր պիտի գործածէ Բողբոսներ … կառավարութեան … վրայ օր մը … [Երրեակ Զինակցութիւն], օր մը … [Ֆրանսայի հետ բարեկամութիւն]։ Գերմանիա քիչ … կ'չինէ … ընկերներ … , ինչպէս իմացանք … բերնէ մը, Գերմաններուն հացը ջուրերուն վրայ է … Ռուսիոյ … կ'ակնարկէ։ … կողմը Նաւայի … և Հոլանտ … Սեւաստոպոլի … պարապ կեցած չունին։ Միայն Նաւատներն … իրենց «նաւային հիմնագիրը» պատրաստեցին, … կարգ մը խոշոր և մանր զրահաւորներ որոց վրայ պիտի ծախսէ Աստծոյ … և … Դրօշը, քանի որ հիմա փառապանծ կ'ծածանի այնքան նոր … և անբռնակալելի ցամաքներու և կղզիներու վրայ։ Բայց, Անգլիայէն ետքը, Ֆրանսա՛ն է որ ամէնէն շատ կ'չինէ մարտանաւ, ինչպէս Թունիս—մասանց ըրինք անցեալ օր «Պղծարեր»ի բաժնին մէջ։

*** Ֆրանսացիք չմոռցան Ֆաշոտան, եւ կ'համարին թէ նոյն տեսակ ուրիշ խնդիրներ ալ պիտի ունենան Մեծին Բրիտանիոյ հետ։ Նիւֆաունտլէնտի ֆրանքեւանգլիական խնդիրը … ։ Երկու բառով ըսենք թէ ինչ է։ … որ Բանասա ժամանակաւ Ֆրանսական գաղութ մ'էր։ Ֆրանսացիներն էին որ հիմնեցին Բանասայի գաղութն, հրապուրուելով Սէն-Լօրանս փառաւոր գետին բարեբեր ափունքներէն, որոց եռեւ այնքան կոյս անտառներ, այնքան ալ արգաւանդ հողեր խոստանալ … կ'թուէին եւրոպական նոր ստացուածքներ հիմնելու։ Բայց դար մը առաջ Ֆրանսական մեծ … Տէրութեանց հետ նաեւ Անգլիոյ դէմ պատերազմի մէջ գտնուելով Անգլիա, … ուրիշ գաղութներու հետ նաեւ Բանատայի տիրեց։ Արդ, Բանատայի եզերաց մօտ Թէռա-Նէօվի, կամ որ նոյն է՝ Նիւֆաունտլէնտ [Նոր Երկիր] եզերքները լի են այն տարեխ կամ … ձուկերով, որք իրենց պէս բարձրութեամբ դէզ ի դէզ կ'խոյանան Ովկիանոսի մէջէն, եւ Եւրոպան ու բոլոր Նոր Աշխարհը կ'կշտացնեն թիթեղեայ տուփի մէջ կամ տակառներու մէջ դրուած աղած ձուկի աժան պաշարով։ Բանատայի ֆրանսական ստացուածք եղած ատեն ֆրանսացի ձկնորսք վարժուած էին ամէն տարի որսանաւերու … Թէռա Նէօվ եւ ձուկ որսալ, որոյ հասոյթով հիւսիսային Ֆրանսայի շատ մը գաւառակներու ժողովուրդը կ'ապրէր, թէ՛ իրրեւ ձկնորս, թէ իրրեւ աղացող [թունդլըքը], թէ իրրեւ տակառագործ, թիթեղագործ, ձիթահան, են. են։

Որովհետեւ անգլ. գաղթականներն ալ նոյն չահաւոր ձկնորսութեամբ պարապիլ սկսեր էին, եւ յաճախ կռիւի կ'բռնուէին Ֆրանսացիներուն հետ։ պայմանագրութեամբ որոշուեցաւ թէ Թէռա-Նէօվի մէկ մասն իրրեւ «Ֆրանսական Ծովեզերք» [French Shore], ուր Ֆրանսացի ձկնորսք կրնային ցամաք ելնել, հայթ [bait, եէյթ] հայթայթել իրենց ուռկաններու համար, նորոգել իրենց նաւեր, են։ Բայց եթէ գիւղին է ցամաքի վրայ սահմաններն յարգել, ջուրերուն վրայ գործն այնքան հեշտ չէ, եւ կռիւն անպակաս կ'ըլլայ։ «Նոր Երկրի» անգլ. գաղութն, որովհետեւ հիմակ ինքնօրէն կառավարութիւն մ'ի ընդ. անգլ. հովանաւորութեամբ, … կառավարական ծախքերն հայթայթել կարենալու համար, կ'ռէքէ անգլ. ձկնորսներուն իրաւունքներն ընդարձակել, եւ մինչ Լոնտոն գէջողութիւն կ'ընէ Բարիզի, Ահնոծօն [Նոր Երկրի ոստանը] կ'ընդվզի, եւ չարունակ կռիւ կ'հանէ Գաղղիացիններուն հետ։ Ի՞նչ ընէ Լ. Սալզպըրի։ «Վերը թքնէ՝ պեխը, վարը թքնէ՝ մօրուքը» ըսածն է. Ֆրանսա՞ն կոտրէ, թէ չէ կր Նիւֆաունտլէնտի ձագուկները։ Նախ՛նք ինտոր մէջէն պիտի ելնեն։

*** Սիամ ալ կէս-Մատակասքար մը եղաւ Անգլիացիներուն համար, այսինքն՝ ինչպէս բան մը չըսին Մատակասքարի այն մեծ կղզիին ամբողջովին Ֆրանսայի անցնելուն, թէեւ անգլ. հպատակներ Ֆրանսացիներէն առաջ մտած էին անդ և այնքան մեծ շահ ունէին հոն, Անգլիացիք նմանապէս բան մը չըսին Սիամի կիսովին Ֆրանսայի անցնելուն, մինչ յառաջագոյն Սիամ բոլորովին անգլ. ազդեցութեան տակ էր, իրրեւ Հնդկաստանի սահմանակից փոքր թագաւորութիւն մը։ Անգլիացիք ո՛չ սակաւ մոլորացին թէ՝ Մատակասքարի եւ թէ Սիամի մասին Լ. Սալզպըրիի և նախորդ ազատական վարչութեան կողմէ Ֆրանսայի զիջումներ ըլլալուն դէմ։ Բայց անգլ. դաշնէրները խոհեմութիւն համարեցին մեղմօրէն վարուիլ Ֆրանսայի հետ, կա՛մ այն է որ ա՛յն ատեն … խաղաղասէր էին, և գործն անվտանգ … կապելու հետամուտ, կամ այն է որ Ֆրանսա անժխտելի իրաւունքներ ունէր, զորս բրիտանեան արդարասիրութիւնն, յետ հասուն խորհրդածութեան, չէր կրող անտես ընել։ Ո՞չ ապաքէն անոնցմէ առաջ ալ Թունուզի մասին Անգլիա բոլորովին աչք գոցած էր Ֆրանսայի։ Անգլիա այս զիջումները ժամանակին ըրեր է Ֆրանսայի որպէս զի երբ կարգը գայ Նեղոսի Վերին Հովտին, Ֆրանսա փոխադարձաբար ներողամիտ ըլլայ։ Գաղղիացիք անանկ չեն ըրեր։ Իրենց խոշոր խոշոր կղզիներ ու ցամաքներ կուլ տալէն ետքը, Սուտանը չատ տեսեր են Անգլիաեգիպտական վարչութեան, և ահա՛ այսօր համար կատղեր է «Բրիտանեան Առիւծը», կարծելով թէ «գաղղիական աքաղաղը» [le coq gaulois] իր քթին կ'խնդայ։

*** Ինչպէս կ'երեւի այս պարզ պատմութենէ, Ֆրանսացիք թէեւ շատ յաջողակ վիպասաններ են, բայց այս գործի մէջ հոգեբանութեան մեծ սխալ մը գործեր են. աղէկ չեն հասկցեր իրենց դիմացինին հոգեբանական վիճակը։ Իտէալ վիպասանը պիտի կասէր, առանց խորունկ դիւանագէտ ըլլալու, թէ յաջորդաբար այնքան զիջումներ ընող Ճօն Պուլին [Անգլիացին] մի կողմէ ակնկալութիւնն և միւս կողմէ հոգեկան տրամադրութիւնն ինչ պիտի ըլլային Ֆրանսայի հանդէպ։ — Ակնկալութիւն փոխադարձ զիջումի որ չի գար Բարիզէ, և սրտմտութիւն ա՛յնքան զոհողութիւններու համար որք ազգային նուաստութեան զգացում մը կ'տածեն անգլ. ազգին մէջ, իբր թէ իրենք սահմանուած ըլլան օտար ազգերէն միշտ պարտուողներ ուտելու, ուղղակի կամ անուղղակի նախնթացքներու համբերելու, եւ իրենց մէկ երեսին զարնողներուն քրիստոնէական հլութեամբ միւս երեսնին դարձնելու։ — Ա՛լ հերիք է ըսին Անգլիացիք, և եթէ Լ. Սալզպըրի և Մր. Չէմպըլէն հիմակ ա՛յնքան ժողովրդական են իրենց ազգակիցներու մէջ, միակ պատճառն այս է որ կ'ենթադրուի թէ վճռական վայրկենին ալ … ազգին տրամադրութիւնն, և ըստ այնմ գործելու չվարանեցան։ Հիմակ ալ անո՞ր համար այնքան հոգ կ'տանին նաւային պատրաստութիւնները որովհետեւ փորձով հասկցեր են թէ նո՛, իսկ Ֆրանսականին պէս բարեկիրթ, վերին աստիճանի քաղաքակիրթ և ազնուաբարոյ ժողովուրդ մը բիրտ ոյժին առջեւ միայն կ'խոնարհի … անկեղծութիւն, քրիստոնէական համբերութիւն, ոգի զիջողութեան, ոգի անձնուիրութեան փարա չեն ըներ եղեր։ Հապա զրահաւոր, թնդանօթ, Բուռբ, Արմսդրոնկ, և որ ի կարգին։—Աստոյ հանդերձ, զէնընկեցութեան առաջարկն ալ չմոռնանք։ Անշուշտ օր մը բնոքերն ա՛յնքան պիտի … որ … ծրագիր մը գործնական կարելութիւն պիտի կրնայ ստանալ։

Կ. ՓՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար տարեկան բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշիւով։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿԻՐԱԿԻԻ ՄԻՍՏԻՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակին լուսցեր է, աշնավերջի ամպոտ կիրակի մը։ Դուրսն աշնան խաղաղութիւնը կայ, ու կիրակիին ալ խաղաղութիւնը։ Երկուքն ալ … մտութիւններ կ'բերեն ինծ։ Կիրակիին մէջ միշտ բան մը ղոտծ եմ որ գիս տրտմեցուցեր է։ Օրերուս աչուլն է կիրակին իրաւցնէ։ Ըմբռնումով մը ծանրաբեռնուած, դուրսը կախուած ամպերուն կ'նայիմ։ Դէմքիս վրայ ալ Շաբաթի պատուիրանին հայեցողութիւնը մտածութիւն մը կախած է։ Այս մտածութիւն համակրելութիւն մը ու դժկամակութիւն մը յայտնի կ'ընէ։ Կ'համակրիմ թէ այո՛ պէտք է պահել կիրակին. սուրբ օրի վարդապետութիւնը բնազանցական կարիք մ'է. Կ'համակրիմ, որովհետեւ Պատմութիւնն … Մատեանէն կուգայ, և Աստուծոյ կ'վերաբերի. իսկ Աստուած կեանքին մեծութիւններուն մէջ խորունկ զգայողութիւնս եղած է և Ս. Մատեանը խորհրդաւոր, գորովալի բարեկամս, որոյ թելադրութիւնները դժուարաւ կուգայ մերժել. Կ'դժկամակիմ, վասն զի կ'ըսեմ ինքնիրենս. «այսօր պիտի չաշխատիմ, չպիտի կարդամ սիրական գիրքս որոյ վրայէն տաք ուսում մը կ'ընեմ, այսօր Սուրբ Գիրք միայն պիտի կարդամ և Աստուծոյ վրայ պիտի խորհիմ, ու երբ այս կ'մտածեմ, կեանքի տնտեսական նշանակութիւնը սիրտս կ'խածնէ, կը նայիմ օրուան որ դուրսն ամպերով ու թօրուած լոյսով, ծառերէն թափթփող տերեւներով ու աքաղաղին ձայնով ու թռչող սեւ ճերմակ անծեղով կ'անցնի կ'երթայ, լուր օրը։ Կ'ըսեմ, պատուական ժամանակն է որ կ'երթայ, ու ես չպիտի օգտուիմ անկէ։ Աս ատեն, երջանկութեանս կանոնէն պակասծ տպաւորութիւնը կ'ունենամ։ Ա՛հ, երջանկութեան անհամբերութիւնը մարդուն բաժինն է. ու ի՛մ սիրտս ո՛րչափ արտորնօք կ'հնձուէ։ Եթէ թաղձանքս փնտռէի որ պետնէի ներսիդիս, պիտի տեսնէի որ անիկա փայլակէն արագ ու ժամանակէն արագ ու մօքի երեւակայութենէն արագ կ'թռչի. բոլէներն անոր երթալու ձայնն են և այս ձայն կարծես կ'ըսէ «փափա՛ք, փափա՛ք»։ Ուրիշ տհաճութիւն մ'ալ կ'քերուի ներսս։ Զբօսանք պիտի չընե՞մ, հեշտանք մը պիտի չընդունիմ. կատակ մը որ կը խողոքէ տկանջս, պիտի վանեմ. խօսակցութիւն մը որ աշխարհքիս աղն ու պղպեղը կ'բերէ ինծ, պիտի չլսեմ, և տեսքի ուրախ ցայտում մը զոր հիւր մը ներս պիտի մտցնէ, տխուր ժպիտով մը միայն պիտի ընդունիմ. վասն զի այդ ցայտում աշխարհքի ըղձանքին լարուած է. պիտի չկարդամ շատ գիրքեր ալ որոց խօսքերը թէև Ս. Մատենին իմաստներուն քովէն կ'անցնին, բայց վերջապէս մարդուն ոճը, փառասիրութեան ջիղն, ու կենցաղին սարսուռն ունին։ Ու այս ամէն բանը զոր այսօր պիտի մերժեմ, բոժնուող բարեկամի մը հեռացումին տխրութիւնը կուտան ինծի. վասն զի այս բաներ արդէն սրտիս մասն են, ու մարդ իր հաճոյքներէն աւելի ի՞նչ բան կ'սիրէ։ Այս դժկամակութիւնով չատերու պէս կ'մղուիմ տրամաբանել. —մարդուն օգտակարութիւնն ինչո՞ւ մեղք պիտի համարուի կիրակի օրը. Ֆիզիքական ու մտաւոր զուարճալիքներ ինչո՞ւ ներելի պիտի չըլլան այսօր, չէ՞ որ այս ամէնը մարդուս բարեկեցութեան գործին կ'աշխատակցին, ինչպէս կրօնական պահանջներն ու սրբութիւններն, որք ամենքն ալ մի և նոյն նպատակին վրայ կ'միանան։ Մարդն ամբողջ է. բարեկեցութիւնն հաւաքական, և օրն որ ուրիշ վեց օրերու կ'յաջորդէ՝ անոնց պէս է. ամէն օր պէտք են թէ՛ աշխատութիւնը, թէ հաճոյքը, թէ սրբութիւնը։ Ինչո՞ւ կիրակի օրուան բաժինէն հանել աշխատութիւնն ու հաճոյքն եւ կրօնական կեանք մը միայն ընդունիլ այդ օր։

—Այս տրամաբանութիւնը կ'ընեմ ես ալ, ու գիտաւ կ'զգամ թէ սրտիս հեկեկանքն է այն։ Օրուան դրական կեանքը մեր փորս գին, քովը, շատ մտերիկը սփռուած է, որուն կ'կարկառենք ձեռքերնիս չարունակ։ Ասոր համար մեք միշտ անոր լեզուն պիտի խօսինք։ Շահը պիտի խորհինք միշտ. փառքը պիտի փնտռենք և հաճոյքը գրկենք. պիտի ցանկա՞նք։ Ու երբ հակառակ կողմ մը նայիլ տան մեզի, կամ առանց … պիտի տեսնենք որ բան մը չունինք. մերկ ենք, դժբախտ ենք։ Ա՛հ, արդեօք կեանքն եւ իր հետամտութիւններն անհուն մոռացութի՞ւն մը կ'նկատէ մարդ իր ինքնածին խեղճութեանը. բուռն եղբայրս իր խեղճութենէն փախչելո՞ւ համար է որ տագնապելից կ'մղէ կեանքի ճամբուն վրայ։ Բայց բուն կեանքի ցաւերը միտքս կուգան, կեանքի խուլ անդադրում աշխատանքին թորած սաստկութիւնը, կծուն ու նեխումը, ու կ'երեւակայեմ ես բուն մտացութիւն մ'ալ կեանքի համար, ուրպէս զի դարմանէ կեանքն, ինչպէս ապեղանին վէրքը. մտացութիւն մը որոյ մէջ ոյժ առնէր թափվանար մարդուն բնութիւնը։ Ու հիմա աչքս կը պաղի անցնող օրուան վրայ. ժամանակին ու իր փնակնկալներ նորէն միտքս կուգան, ու Աստուծոյ վրայ կը խորհիմ որ ժամանակն է ստեղծեր ու ամէն բանը։ Կ'խորհիմ թէ Ան բարի կամք մ'է և Ամենազօր կամք մ'է որ գոյութեան մէջ գրուած է. … իր զարդն և թռչնիկն իր գոհացումը կ'գտնէ անով։ Եւ քանի կ'խորհիմ, այնչափ կ'մխիթարուիմ. իսկ ժամանակ … անցնի։ Ահա Շաբաթի Սրբութիւնն. ինծ կ'թուի թէ անոր մէջն է վսեմագոյն մխիթարութիւնն. անիկա կը ծածկէ մարդուն խեղճութիւնը, վասն զի Աստուծոյ հետ կ'կապէ այդ խեղճութիւնը։ Ու Նիրվանայէն ո՛րչափ գերազանց է չարաթն, որոյ մէջ երկու բան կայ. Աստուծոյ խորհուրդն եւ մարդուն կամքը։

Խ. Վ. Սեբերդ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ֆրանսայի … Վաչէ … —Մահը … —Բնախօսական … —Սրտին … —Ցաւ…, … —Օրէնքներ … —Իրական պատմութիւն մը. — … [illegible] … —Փորձեր. — Արտաք… [illegible]

Գիտութիւնը մահուա՞ն հանդէպ։ Անհունութեան անծայրածի՞ր ոլորտ. Ներէն սաւառնելով կ'իջնայ, կ'իջնայ իր երկրային խորքն, մթապատ … մէջ. ծերպերուն մէջ կուռ ու թանձր։ Ու ովկիանոսի սառուցիկ յատակէն կ'բարձրանայ խոլական փաղքով մ'՝ երբե՛ք չյոգնող, երբե՛ք գկայ չառնող. Կ'սուրայ ամենուրեք՝ ուր նիւթ կայ, ուր հիւլական փոշին կայ. իր աչալուր աչքն, իր խուզարկու նայուածքն երբե՛ք հոգնած չունին. զննել կ'պնդի թափանցելու բնութեան բիւր բիւրուց գաղտնիքներուն, անհունամբ երեւոյթներուն. միշտ նոր սնունդ, նոր ճարակ կ'փնտռէ ան, գիտութիւնը։ Ու վերջապէս պահիկ մ'ալ կուգայ մահապարտին քով, գլխատութեան բեմին կառափնատի՞ն դիմացը. ո՛չ դահիճի պաշտօնը չպիտի կատարէ, և ոչ ալ, արեանադէն առաջ կիյօթինի դանակը պիտի փայլեցնէ, այլ կեանքէ ի մահ փոխանցման երեւոյթները պիտի քննէ, կեանքն ու մահը պիտի ուսումնասիրէ։ Դժպհի է արդարեւ տեսարանն ու աղեխարշ. այլ իմաստասէր բնախօսն ու սկեպտիկ կազմաբանը շատ չահագրգիռ դիտողութիւններ պիտի քաղեն յանկարծական [brusque] մահուան երեւոյթներուն վրայ, ինչպէս է կիյօթինինը։

Իմաստասէր գիտուն մ'էր Բօլ Լուա, նշանաւոր բնախօս մը, զոր մահը չա՛տ կանուխ կորզեց գիտութեան աշխարհէն, երբ ինքն արդէն մահու երեւոյթներն ուսումնասիրելով կ'մաշէր։ Երեք տարի միօրինակ Ֆրանսայի մէջ կատարուած գլխատութեանց ներկայ գտնուած է, անշուշտ ոչ հաճոյքով, և այս իր բովանդակ խորհրդածութիւններն ու դատողութիւններն ամփոփած է հատորի մը մէջ, Մահը … ուր գրած է թէ իրեն համար մահապարտը, դատապարտեալը չարաչուք վայրկենին թալուկի [syncope] մէջ է, գրեթէ դիակ մ'է զոր դահիճը կ'գլխատէ։ Վիշտը, ցաւը, տոսկումն ու գրգռումն — անունները քիչ կարեւորութիւն ունին — այնպէ՛ս իմն ազդած են որ մարմինն յաճախ զանգուած մ'է անշարժ, անզոր ու անզգայ։ Ուրիշ գիտուն մ'ալ Մ. Բափիթան իր նախորդին տեսութիւնը կ'հաստատէ։ Ներկայ գտնուելով մարդասպան Բարարայի գլխատութեան ի Բարիզ, իր գնահատումներն հաղորդած է կենսաբանական կաճառին։ Տեսէ՛ք ինչ կ'գրէ. «Մահապարտը կառափնարանին վրայ հասած ժամուն՝ մեռելական դիակնային դժգունութիւն մ'ունէր ու գրեթէ անչարժ էր։ Երբե՛ք դիմադրող չարժում, ի բաց առեալ թեթեւ հակում մը դէպ ետեւ. երբ զայն պառկեցուցին մահաստու գործիին վրայ, յետոյ, ոչինչ։ Այլ ինչ որ չահագրգիռ է, գլխատումէն յետոյ տեղի ունեցածն է։ «Գլուխը կտրուելուն պէս, արեան ցայտում մը, չպոռթկաց, կենսատու հեղուկի ուխ մը չժայթքեց դէպ առաջ։ Մարմինը կողովին մէջ գլորելու ժամանակ՝ եզերքներուն քսուելով կարճ միջոց մը կանգ առաւ։ Արդ, այդ վայրկենին միայն արեան երկու զօրեղ ցայտեր կարմիր ու բոսորագոյն Ճուրացին գրեթէ մէկ մէգը բարձրութեամբ օդոյ մէջ և դէպ առաջ գործիին աջակողմը։» Ի՞նչ կ'ցուցնէ այս. յայտնի է թէ վիզն իր մէջ ունի խոշոր չնչերակներ, արիւնատար խողովակներ. ասոնք լի՛ են արիւնով, ու բարախումները սրտին որ շատ մօտ է ասոնց՝ խիստ զօրեղ կերպիւ զայն կ'մղեն դէպ ի դուրս։ Ապացոյցն է մէկ մէգը բարձրութեամբ արիւնի ցայտելը։ Ինչո՞ւ արիւնն անմիջապէս չի ժայթքեր։ Դանակի հասած [section] արդիւնքն է մարմնոյն հիւսուածները մահացնել, ջախջախել, ճմլել քիչ մը, այնպէս որ պահիկ մը՝ ճզմուած վիճակի մէջ իբր խցան կ'ծառայեն անոնք և արեան անցքը կ'կեցնեն. ասի չատ անհաւանական չի թուիր, քանի որ արեան ճնշումը շատ զօրեղ է և գործին կը կորէ յաւ կերպիւ։ Այլ ամէնէն հաւանական կարծիքը սա՛ կրնայ ըլլալ թէ, դանակն իջած ժամանակ սրտային թալուկ [syncope cardiaque] առաջ կուգայ, այսինքն սրտի վայրկենական դադար, արդիւնք յուզման, ջիղերուն և հիւսուածներուն համաձէն արտադրեալ ֆիզիքական գրգռումը ներգործելով ի վերջոյ՝ կ'զարթեցնէ գործունէութիւնը սրտին՝ որ կ'սկսի բախել, ուստի և յառաջ կուգայ ցայտն արեան։ Աւելի զարմանալին կայ. ըստ կարծեաց Մ. Բափիթանի, զուգէ անհաւլի հատու գործին առանց վիզը չօշափելու պաղուկ պաղուկ, Բարարա պիտի մեռնէր պարզապէս յուզումէն։ Նմանօրինակ դէպքեր հազուագիւտ չեն. վախն, երկիւղը կ'սպաննէ։ Այո՛, կ'սպաննէ, սրտի դադարումով, թալուկով՝ զօրաւոր յուզում մը կ'տկարացնէ սրտի գործողութիւնը, կ'թուլցնէ, նոյն իսկ կ'կեցնէ զայն, եթէ զօրաւոր խառնուածքի տէր չէ անհատը։ Ա՛հ, սիրտը, բոլորաքին մեծութեամբ այդ միա՜ն որ համակ զգացում է, համակ կեանք, համակ ջիղ է, տեղերքը մ'է ըստ ինքեան, ըլլայ այն առն կամ կնոջ։ Եւ որքա՛ն մարդուն միտքն … նկարել … իսկ սիրտն, երբե՛ք չպիտի կրնայ թափանցել անոր ծալքերուն ու գաղտնիքներուն։ Յուզումը կրնայ ըլլալ վախն, ուրախութիւնը, բարկութիւնը։ Յուզումէ առաջ եկած մահուան պարագաներու մէջ սի՛րտն է որ միշտ յանցաւոր նկատուած է։ Սրտի վայրկենական դադարումն է որ մեռած է անգլիացի Ճօն Հէնթըր բնախօսն, երբ ժողովի մը մէջ իր պաշտօնակիցներէ մին զինք կ'քննադատէր։ Սէնաք կ'պատմէ թէ նաւաբեկեալ մը սրտի յանկարծական տագնապէ մեռած է աչեղ փոթորկին, մանչող ծովուն կատաղի ալիքներուն տեսարանին հանդէպ։ Սիրող անհատը, սրտէ՛ն է որ կ'մեռնի. Ինչպէս եղած է խօսեցեալը … Տօրընի՝ որ գլխատուեցաւ իր նշանածին ներկայութեան։ Մորլէյ գապէս կ'նկարագրէ. «Մօտեցածէր նէ, տեսնելու համար արծարծուցը փայտակոյտին ալ պիտի վէքք դարձնէր այն սիրտ՝ որուն այնքան անձնուէր եղած էր. երբ ամէն ինչ լմնցաւ, երբ տեսաւ նէ թէ ոչ եւս էր նա, իր ձեռքերուն մէջ ծածկեց վշտահար գլուխն և հեծեծանքի ու ճառաչանաց մէջ գոչեց. «Սիրեցեալ ամուսինս, քեզ կ'հետեւիմ ո՛վ քրիստ Յիսուս, ընդունէ մեր հոգիներն ի միասին». ընկա՞ւ նէ իր ընկերոջ բազկացը մէջ և … մեռա՞ւ նոյն այդ վայրկենին։»

Ապահովապէս յուզումը կրնայ սպաննել, և սրտէն է միայն որ կը խօսէ։ Այսպէս ուրեմն ճշմարիտ կրնանք համարիլ թէ մահապարտն՝ որ կ'առաջնորդուի դէպ գլխատութեան բեմ՝ արդէն անզգայ մեռեալ մ'է. ամէնէն սոսկալի տանջանքը կ'կրէ այն վայրկենին, երբ դատաւորին խուլ ձայնը բանտին մէջ կ'գոչէ. «Պատրաստո՞ւէք մահուան։» Այս աթիւ իրական պատմութիւն մը՝ զոր բարեկամ մը մեզ հաղորդած է, կուգայ հաստատել վերեւ յիշուած ենթադրութիւնը։ Դէպքը տեղի ունեցած է Պրուսայի նահանգին մէջ. ու Պրուսացիք պիտի հաստատեն մեր պատմածն,—եթէ երբեք Բիւզանդիոնի կը կարդան։— Տարիներ առաջ, չուրջ 40—50 տարի առաջ, մի ո՞մն արհեստաւոր կ'դատապարտուի մահուան դրամանենգութեան ոճիրով։ Կախաղանը կ'պատրաստուի ու մահապարտը կ'առաջնորդուի հոն, չուանը պատրաստ է զայն խեղդելու իր օղակին մէջ, եւ ահա ժամանակին … վեհապետին մի հրամանը կ'հասնի, ու կեանքը կ'շնորհուի։ Մարդն անկէ յետոյ կ'ապրի … շատ տարիներ, իր օրհասականին միջըկեանները պատմելով ու կրկնելով շատ հեղ։ Կ'պատմէ եղեր թէ բանտէն դէպ ի կախաղանի հրապարակին առաջնորդուած ժամանակն երբեք չի յիշեր, կամ աղօտ իմն, քանդային, խոլական երազի մը նման. չի յիշեր եղեր թէ ինչ անցած է կամ ինչ տեղի ունեցած է, մշուշապատ ծովու մը յատակն ինկողի մը նման։ Զօրեղ խառնուածքի տէր եղած է անշուշտ այդ անձն որ կրցած է դիմադրել այդքան յուզման։ Կենդանութեան կայծ մը մնացած է այդ տառապալի վայրկեանին։ Կեանքը շնորհուելէ վերջ, նոյն այդ կայծ վերստին բորբոքած հրահրած է։ [*]

Պ. ՄԱՐԳՈՍԵԱՆ

[*] Մնացեալն յաջորդ թուով։

ԱՆՄԵՂ ԿԱՏԱԿ

ՊՈՂ-ՄԱՐՇԷ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԱՄԻՆ ՑՍՍԱԿԻՆ ԿԱԵ

1895ին «Հայ Արուեստագործեր յԵգիպտոս» վերնագրով կարգ մը յօդուածներս՞ նոյն տարւոյ Ուխտագնացութեան և Կիլիկիան ուղեւորութեանս առթիւ ընդհատելու ստիպուած էի, ինչպէս ժամանակին գեկուցած էի հրատարակելով վերջին մասին մէջ։ Ի վերադարձիս, բարեկամս խնդրանօք առաջարկած էր առանձին հատորով լրացնել նոյն աշխատութիւնս, որոյ մէջ պիտի տեսնուէր նաեւ հոխ և մանրամասն պատմութիւնը՝ Եգիպտոսի բժշկական բժիշկ Բէզտէն-Միքայէլ Տէր Պետրոսեանի գործունէութեանն յԵգիպտոս և այլուր։ Սակայն դժբախտաբար տնտեսական տագնապներն այս խորհուրդս ի դերեւ հանեցին, և պարտաւորեցայ զբաղիլ առօրեայ ապրուստի գործերով։ Հայ-Բժշկաց կենսագրողն՝ [*] իր հրատարակած համազգային դէմքերուն համար Վիէննայի «Հանդէս Ամսօրեայ»էն վարձք կ'ստանա՞յ թէ ոչ, այդ չենք գիտեր։ Բայց մեք երբ չստանանք, չենք կրնար գրել։

Եւ ահա՛ այս է պատճառը՝ որ մեր պապագոյ «Շար Հայ-կենսագրութեանց»ը [**], Վերիտոն [***] (որոյ մօտ է Պոլիդոն,) 1882ի ուղեւորութեանս Յուշամատեանը, Հայ Արհեստաւորք, 17րդ, 18րդ, 19րդ [և 20րդ ?] դարերու վերաբերեալ Ամիրայք, Նշանաւոր Հայուհիք, Ջաւախական Դէմքեր, Տարեգիր Ազգային Թատրոնի, Յուշիկք Բիւթանականք [և խոչչիկք Պոլսականք.] Սողիմական Նամականի [որ գլուխնիս կ'տանի] բոլորովին անտիպ, [այսինքն ?], Հայ Նաւատերոց և Հայ Նաւապետաց [և Նաւաստեաց] Պատմութիւնն [****], Մեր Ոսկերիչներն [որոց մէկ մասը պարբերաբար տպուած է] [և միւս մասը չէ ուզած ծախքը վճարել.] Հայ-Կուսաստաններն՝ [ընդարձակ համագրութիւն մը], Խաղող —Խաղող օրհնէք— [ըլլար թէ ուտէք] Այգեկութք, Ցուցեր [և փուշեր], Սիս եւ Միսիս [որ չմիս.], Բուրգերու ոստանէն, [Լանկայի պատանէն], Տօնէր—ծէսեր [Այլազգեան ո՞ւր է տեսեր,] Վանօրայք, Վիմագրութիւնք, Վիճակագրութիւնք՝ համազգային Տպարանաց, Մատենադարանաց, Դպրոցաց, Ընկերութեանց, Գրական հանդէսից և Լրագրաց [անդին բան մնա՞ց.] Լիբանանու տպաւորութիւնք, Միւռոնօրհնէք, Սամոս և Կիպրոս [հագուս և Թէնէտոս, ուր կ'փչէ միշտ լոդոս.] Ընդհանուր Հայ Բոչայից ուսումնասիրութիւնը, Մատենախօսականք, Տոհմային Վիպակք, Տրամախօսութիւններ [Շատախօսութիւններ, Ուսումնասիրութիւններ, Ռուսաստանի Լուրեր,] Գաւառական հարուստ Բառարանը [*****] [և

[*].—Տքթ. Թորգոմեան։ [Ս. Խ.]

[**].— Զորս կ'գտնուին Ռուսահայ ծանօթ դէմքեր, զոր օրինակ, Հանգուցեալ բժիշկպետ Հախվէրտեան Գէորգի ընդարձակ ու բազմակողմանի կենսագրութիւնը, Ստեփաննոս Նազարեանց, Միրզա … Ալի … Պալուտ Շիրմազանեանց, եայլք։

[***].—Պէրուշ բնել կ'ուզէ։ [Ս. Խ.]

[****]. Այս ծովային նմարդիկ ո՞ր դարուն կ'պատկանին։ [Ս. ԽՄԲ.]

[*****].—Որոյ մի նմուշը պիտի հրատարակուի մօտերս, առանձին հատորիկով։

ազգատին վառարանն] և այլ բազում երկեր [զոր մուկերն են կերեր] ցարդ անտիպ մնացին ու կ'մնան։

Տքդ. Թորգոմեան և ուրիշ բարեկամներ, որք առիթ կ'փնտռեն զմեզ իրենց յօդուածոց մէջ ո՛ և է պարագայով յիշելու, պէտք է ի նկատի առնել միշտ մեր այս զեկոյցն իբր պատասխան, ասկից յետոյ նաև իրենց գրելիքներուն ու յիշելիքներուն համար ալ։

Եւ անշուշտ երկասէր Տօքթորն՝ ասկից վերջը մեր չհրատարակելուն աւելի հոգածու պէտք չ գտնուի, եթէ ոչ մարդասիրաբար, գէթ գրասիրաբար, որպէս զի վերոյիշեալ գրչագիր երկերն՝ ինծի հետ մէկտեղ չի մեռնին, ժամ յառաջ լո՛յս տեսնեն, լո՛յս։

Ա. Ց. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԾԱՆ. ԽՄԲ.—Շնորհակալ ենք Այվազեան էֆ.էն որ առիթ տուաւ մեզ քիչ մը զուարճաբանութիւն խառնելու իր աւելի կամ նուազ լուրջ նամակին մէջ։ Վստահ ենք որ ինքն ևս կ'մասնակցի մեր այս փոքրիկ զուարճաբանութեանց, որք ամենևին չեն վնասեր իր գրական բազմակողմանի երկասիրութեանց լիառատ և անծխտելի մթերքներուն։ Իրաւ ալ, Այվազեան էֆ. զարմանալի կերպով հարուստ պաշար ունի մանագիտական ծանօթութեանց, և աւելի հարուստ երեւակայութիւն մը, որ ի հարկին իրողութեանց պակասը լիուլի կ'դարմանէ, եւ կ'աւելնայ։ Բանաձերներ, բանալիկիտներ և պատմութեան մանրադիտական [անէքտոդիք] կողմերուն պարապող ժամանակագիրներ և կենսագիրներ միշտ օգտակարապէս պիտի կրնան դիմել Այվազեան էֆ.ի տեղեկութեանց անսպառ գանձերուն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Նոր տարին ցաւալի յիշատակով մը սկսաւ Սպանիոյ համար։ Առաջին օրը Զօր. Պրուք, Հավանայի ամերիկեան նահանգապետը, պաշտօնական ձեւակերպութիւններով սպանիացի վարիչներուն ձեռքէն քաղաքին իշխանութիւնն առանձնելէ ետք, յայտարարութիւն մը հրատարակեց թէ Ամերիկացիք Քուպա եկած են ամենուն կեանքն ու ինչքն երաշխաւորելու, բարեկարգութիւն պահպանելու, և երկրին վերակազմութեան օգնելու։ Ամէն կարելի միջոց ի գործ պիտի դրուի այս նպատակին հասնելու համար քաղաքային վարչութեան միջոցաւ, թէեւ առ այժմ այս՝ վերջինը զինուորական հակակշռին ներքև պիտի մնայ։ Սպանիոյ քաղաքային և պատժական օրինագրքերը պիտի գործադրուին դարձեալ, երբեմն բարեփոխութիւններով, բարւոք կառավարութեան մը պահանջուածներուն համեմատ։ Եւ ճիշտ կէս օրին սպանիական դրօշը վար առնուելով, պարզուեցաւ ամերիկեան դրօշը։ Իշխանութեանց փոխանցումը կատարուեցաւ կուսակալի ապարանքին մէջ քանի մը խօսքեր փոխանակուելէ ետք. առ այս խօսքերէն ետքն էր որ սպանիական դրօշը խոնարհեցաւ ի վայր և տանիքին վրայ բարձրացաւ ի վեր ամերիկեանը։ Արարողութենէն յառաջ և ետքը թնդանօթի ողջոյններ արձակուեցան։ Ապարանքին մօտակայ շէնքերուն տանիքները մարդերով լեցուած էին, և ծափեր կ'թնդային երբ կ'պարզուէր ամերիկեան դրօշը։ Քաստէլլանոս սպանիացի զօրավարն իշխանութիւնն յանձնած ատեն, յայտարարեց թէ կ'յարգէ ամերիկեան կառավարութիւնն, յոյս յայտնելով թէ երկու երկիրներուն բանակներուն միջև պիտի շարունակեն բարւոք յարաբերութիւնք։ Զօրավարք Ուէյտ և Պրուք բարի վերադարձ մաղթեցին սպանիացւոց։ Եւ ապա Քաստէլլանոս զօրավար, քաշուեցաւ Գահոյից Սրահէն հրաժեշտ տալով ամերիկացի սպաներուն։ Արտասուալից աչքով ըսաւ. «Ո՛վ արք, գլխուս վրայ գտնուած մազերէն աւելի պատերազմներու մէջ մտած եմ, և քաջութիւնս այսօր միայն պակսեցաւ ինձմէ։ Մնա՛ք բարեաւ, մնա՛ք բարեաւ»։ Եւ հեկեկախառն արտասուօք ծովեզերք գնաց նաւ նստիլ Մազանզաս երթալու։

—Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար Ալմոտովար դուքս Ռուշինկ դըմի դահլճին ծանուցագիր մը ղրկեց, յիշեցնելով ամերիկեան կառավարութեան պարտաւորութիւնն սպանիացի գերիներն ազատելու Փիլիպպեանց ապստամբներուն ձեռքէն։ Կ'ըսուի թէ անոնց թիւն է 10,000, ուրիշներ մեռած են, ոմանք անօթի և ոմանք իրենց քաշած չարչարանքներէն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսերական Հոհէնձօլլէրնեան տան անդամներն այս պահուս կ'բաղկանան յիսունեչորս հոգիէ, որոց մէջ կան նաև տասն տիկիններ որք ամուսնութեամբ մտած են նոյն գերդաստանին մէջ։ Այս վերջիններէն հինգ, և տասնեւինն արու և տասնմէկ էգ Հոհէնձօլլէրնեանք կ'պատկանին Բրուսիոյ Արքայական ընտանիքին, միւս տասնեւինն կ'վերաբերին Հոհէնձօլլէրնեան իշխանական Տան։ Գերդաստանին ամէնէն տարիքոտ անդամն է այրի իշխանուհի Ժոզէֆին, ծնեալ իշխանուհի Պատէնի, Պատէնի իշխանին մայրն, որ ծնած է 1813 Հոկտ. 21ին։ Ամէնէն կրտսեր անդամն է Ալպէրդ իշխան [Հոհէնձօլլէրնեան Քարլ Անթոնի իշխանին որդին] որ ծնած է անցած Սեպտ. 29ին։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԼՈՒՍԻՆ Քուպայի ազատագրութեան տօնը պիտի կատարուի Փետր. 24ին, որ Ապստամբութեան չորրորդ տարեդարձն է։ Ամերիկացիք կ'պահանջեն որ ցրուի ապստամբներուն բանակը, խոստանալով որ իրենք շատ բարեկարգ հանդէս մը պիտի կատարեն։

—Կղզիին մէջ երկաթուղիներ շինելու խնդրոյն առթիւ մրցումներ կ'սպասուին Անգլիական, Ֆրանսական, Ամերիկեան և Սպանիական խըմբակներու մէջ։ Զօրավար Պրուք քաղաքային պաշտօնեաներէ դահլճի պէս բան մը պիտի կազմէ, կղզիին կառավարութեան հետ կապ ունեցող վարչական պարագաներն որոշելու համար։

ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Երբ 1848ին ներկայ կայսր Ֆրանց Յոզէֆ, 18 տարեկան պատանի մը, Աւստրիոյ գահը բարձրացաւ, երկիրն հազիւ թէ տնտեսականութենէ նոր դուրս ելած էր։ Այդ միջոցին Աւստրիոյ, Հունգարիան հետ շաղելով, 17 միլիոն բնակիչներէն 78% գիւղացի էին, և 22%ը միայն քաղաքներու մէջ կ'ապրէին, մինչդեռ հիմա երբ նոյն թիւ 25 միլիոնի բարձրացած է, այս ամբողջ թիւէն հազիւ 34%ը քաղաքներու մէջ կ'բնակին։ 1848ին Վիեննայի խորհրդարանն սկզբամբ ջնջեց հողին հետ կապուած մնալու տեսակ մը ստրկութիւնը. բայց մինչև 1849 Մարտ 1, երբ այդ ժողով անհետ եղաւ, որոշումը կ'գործադրուէր կայսերական հրովարտակով մը։ Այդ թուականէն առաջ աւստրիացի գեղջուկին վիճակին վրայ գաղափար մը տալու համար ըսենք թէ սեփականատէրերը շատ գէշ կ'վարուէին իրենց ստրուկներուն [հողագործ, մշակ,] հետ, հազիւ թէ անոնցմէ ամէնէն բարեխիղճը կէր. օրերը քիչ մը առատաձեռն կ'գտնուէր, գէշ գինի մը և ա՛լ աւելի գէշ օղի մը հրամցնելով անոնց գիւղին պանդոկին մէջ. այս մարդ ալ սակայն բարկացաւ կիրակի մը, շաբթուան գործը գոհացուցիչ չգտնելով իր ստրուկներն երկաթի զարկաւ ու կովերուն ախոռ քանտարկեց, և երբ անոնցմէ մին կը համարձակէր դիտողութիւն ընել, խարազանի բռնեց, և հրամայեց որ այդ մարդն ու իր կին ծանր կառքի մը լծուին, «զոյգ մը աղուոր ձիու պէտք ունիմ» ըսելով և անոնց տղաքը, նիհար, և կէս ապուշ կորած անասուններ, ախոռէն դուրս հանուեցան որպէս զի այդ շինիչ տեսարանը դիտեն։ Անդրանիկը միայն բաւական խելացի գտնուեցաւ և Վիեննա փախաւ։ Ջերմացաւ կարդալ գրել սորվիլ, որովհետեւ նոյն իսկ կայսրութեան գերման մասերուն մէջ ութ տարեկանէն վեր մարդոց 60% տգէտ էին. այս թիւ այսօր 20%ի՛ իջած է ամբողջ կայսրութեան մէջ, և գրեթէ 2% արեւմտեան գերման գաւառներուն համար։ Արհեստաւորներուն վիճակն արգահատելի էր. ցնցոտիներ կ'հագնէին անօթի ծարաւ, աղտոտ կարկատուն զգեստներով, և ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ Վիեննայի մէջ ամէնէն լաւ գործաւորը տարին 180 փիորինէ (15 անգլ. ոսկիէ պակաս) աւելի չէր կրնար շահիլ, եւ երբ պարզ գործաւորի մը օրականն էր Վիեննա $27^3/_4$ քրայցեր [մօտաւորապէս 3 գահեկան։] Օրը լման աշխատած ըլլալու համար պէտք էր 16-18 ժամ աշխատիլ, մինչդեռ հիմա օրինական ամէնաբարձր թիւն է 11 ժամ։ Ուսանողք կ'ապրէին գլխաւորաբար մութ, խոնաւ նկուղներու մէջ, ուսկից դուրս ելնելն երանութիւն եղաւ անոնց։ 1848ին ամբողջ Վիեննայի մէջ կային 30 մարդասիրական հաստատութիւններ, հասարակաց հիւանդանոցներն ալ հաշուելով, իսկ ամբողջ Աւստրիոյ մէջ, Հունգարիան հետ շաղելով, անոնց թիւն էր 6968։ Այսօր այս հաստատութիւնք 16,936 պատկառելի թուոյն հասած են։ Այսօր համալսարանի անարժան ուսանող մը կրնայ աղուոր ճաշ մ'ընել 6 քենտով և ամէն մարդ, կին կամ տղայ գրեթէ 5 քենս վճարելով կրնայ ուտել հաց, ապուր, լաւ պատրաստուած միս, բանջարեղէն և անուշեղէն։ Իսկ նոյն իսկ անոնք որ այս փոքրիկ գումարը չեն կրնար վճարել, կրնան ձմեռ ատեն այցելել հասարակաց ջերանոցներէն մին և հոն պատառ մը հաց ուտել գաւաթ մը թէյով բոլորովին ձրի, ինչպէս որ կան նաև ձրի բնակարաններ, որք կ'կոչուին «պատսպանարանք տուն տեղ չունեցողներուն համար», ուր կրնայ մէկն ընդունուիլ երեք գիշեր շարունակաբար։ Հացի կարօտ աղքատներուն թիւը մեծապէս նուազած է գերմանական մէթոտի համաձայն օրէնքներով — այսինքն ըռնի ստիպել գործաւորներն որ ապահովագրուին հիւանդութեան և արկածներու դէմ։ Եւ այս օրէնքներուն միացան նաև ապա ծերունիներու հանգստեան թոշակները։ Հասարակ մարդուն ըլլայ գեղջուկ կամ գործաւոր, վիճակն այսպէս զարմանալի կերպով բարւոքուած է Աւստրիոյ մէջ յիսուն տարիներու միջոցին աւելի քան ուրիշ ոևէ երկրի մէջ, որովհետեւ Եւրոպայի ամէն կողմերէն աւելի այս երկրին մէջ մեծ եղած է հին ու նոր ժամանակներուն տարբերութիւնը։ Երբ ներկայ կայսր ի գահ բարձրացաւ, Աւստրիա Գերմանիայէ կամ Անգլիայէ կամ Ֆրանսայէ աւելի ետ մնացած էր, եւ որովհետեւ հիմա գրեթէ կ'մօտենայ այդ երկիրներուն, յառաջդիմութիւնը բաղդատմամբ աւելի մեծ եղած է։ 1843ին Վիեննա 424,000 բնակիչ ունէր։ Բուն միջնաքաղաքն պարսպաձաններէն բաժնուած էր բարձր, թանձր պատերով, որք 1861ին և 1865ին վերցուեցան։ Միջին դարու հանրային շէնքերէն կար միայն Ս. Ստեփաննոսի մայր եկեղեցին։ ԺԷ. և ԺԸ. դարերուն մէջ ճարտարապետական մեծ գործունէութեան մը շրջանն իր հետքերը թողին Վիեննայի մէջ և շրջակաները։ Վիեննայի Վեհաժողովին (Նաբոլէոնի անկումէն ետք) ժամանակ Աւստրիոյ մայրաքաղաքը նշանաւոր էր իր պառոք [baroque] ոճով շէնքերով. Եւրոպայի մէջ գտնուածներուն ամէնէն գեղեցիկներն. ինչպէս հիմա նոյն մայրաքաղաք ամէնէն գեղեցիկն է իր պալատներուն, եկեղեցիներու ևն. կողմէ, ճարտարապետական նոր շարժման մը գործ, որոյ գլխաւոր ներկայացուցիչքն էին Վան տէր Նիւլ, Թէոֆիլ Հանսըն, Ֆէրստէլ, Սիքքարտսպուրկ, և Ֆրիտրիհ Շմիտ։ Միևնոյն ժամանակ նշանաւոր եղաւ առաջնակարգ նկարիչներու դպրոց մը, որոյ է՛ն նշանաւոր վարպետներն են Քանոն, «արքի Բուպէնս» կոչուած, Հանս Մաքարտ. նաեւ քանդակագործներու դպրոց մը և երաժշտներու նոր դպրոց մը, որոց գըլխաւորներն են Պրուքներ, Պրամս, Եոհան Շդրաուս եայլք։ Բայց ներկայ կայսեր թագաւորութեան միջոցին ճարտարագործական արուեստի յառաջդիմութիւնը կ'գերազանցէ ուրիշ ամէն երկիրներ, և թէև ի Վիեննա կ'գտնուին նուագախումբի ամէնէն վարպետ առաջնորդներն, ինչպէս Հանս Րիխդըր, և օբերայի երգիչներու ամէնէն աղէկներն և ամէնէն լաւ դերասանները գերման լեզուով. թէև Վիեննայի Օբերայի և Օբերէդի երգիչներն արտաժման վաճառքի պէս բան մ'եղած են Վիեննացի սպասաւորին նման, և թէեւ այսօր Ամերիկացիք, Անգլիացիք և ուրիշ օտարականներ Վիեննա կ'այցելեն աւելի անոր երաժշտութեան, բժշկութեան դպրոցներուն և ճարտարապետութեան համար, սակայն յիսուն տարիներու միջոցին ամէնէն աւելի օգտուած է գեղարուեստական ճարտարարուեստութիւնն, և ճարտարապետութիւնն ընդհանրապէս ներկայ կայսեր թագաւորութեան ատեն ստեղծուած է գործնականօրէն։ 1848ին կազը կ'գործածուէր միայն բուն միջնաքաղաքին փողոցներու և մէկ քանի տօնավաճառներու մէջ, բայց սովորաբար գործածուածն էր իւղով լապտերը։ Քաղաքէն դուրս ելնող երկու արտօնագիր պիտի ունենար, մին արուարձաններուն և միւսը միջնաքաղաքին դուռներուն համար—և մինչև 1857 առանց անցագրի ճամբորդել անկարելի էր։ Եւ ճամբորդութիւնն ի՜նչ էր արդէն։ 1848ին Վիեննայի մէջ երկաթուղիի մէկ գիծ կար միայն, և ամբողջ Աւստրիոյ մէջ գտնուած երկաթուղիոյ 1267 քիլոմեդրին վրայ ուղեւորի շոգեկառքերը ժամը 10 քիլոմեդր արագութեամբ կ'ընթանային։ Մինչև 1857, երբ Վենետիկի գիծը բացուեցաւ, ժամը գրեթէ 20 քիլոմեդր առնող ճեպընթաց կառախումբ չկար։ Սակայն 1898 Յունվ. 1ին Աւստրօ-Հունգարիա ունէր 33,668 քիլոմեդր երկաթուղի —Անգլիայէ, Սկովտիայէ և Իռլէնտէ հազիւ 800 քիլոմեդր պակաս, ինչ որ Աւստրիոյ համար ահագին յառաջդիմութիւն կ'նշանակէ։ Հեռագիրն Աւստրիոյ մէջ գոյութիւն ունէր 1847 Փետր.էն ի վեր երբ Դանուբի սառած ըլլալուն վրայ տեղեկութիւն առնելու համար Ֆերտինանտ կայսր թոյլատրեց որ այդ գործիք հաստատուի։ Բայց մինչև 1852, երբ հեռագիրն հասարակաց գործածութեան առջև բացուեցաւ, գոյութիւն ունեցող գիծերը կ'վերապահուէին կառավարական գործերու համար։ 1848ին ամբողջ Աւստրիոյ մէջ 1095 թղթատուններ կային որք կ'ընդունէին 22 միլիոն նամակ և 10 միլիոն օրաթերթ,—և այն ատեն Աւստրիոյ կցուած էին նաև իտալական գաւառները։ Իսկ այժմ մի միայն Աւստրիոյ մէջ կ'ընդունուին 540 միլիոն նամակ, 200 միլիոն օրաթերթ և 200 միլիոն Քառդ Բօսդալ։ 1848ին Աւստրիոյ մէջ 1,000 բնակչէ $41^1/_2$ մահ կ'պատահէր, բայց 1896ին այդ թիւ իջաւ 25ի և Վիեննայի համար միայն 21ի — արդիւնք առողջապահական բարւոք կարգադրութեանց, և մանաւանդ պատուական խմելու ջուրին, որ 1867էն ի վեր կ'բերուի առատօրէն Ստիրիոյ լեռներէն։ 1848ին Աւստրիոյ ամբողջ եկամուտն էր միայն 150 միլիոն փիորին, և Հունգարիոյ եկամուտ (11,500,000 բնակչօք) 11 միլիոն 567,748 փիորին, մինչդեռ հիմա միայն Աւստրիոյ պիւտճէն 760 միլիոն փիորին և Հունգարիոյ պիւտճէն 503 միլիոն փիորին է. և կայսեր թագաւորութեան քառասներորդ տարեդարձէն ի վեր երբեք պակաս չկայ եղածոյցին մէջ, ընդհակառակն խիստ ճոխ առաւելութիւն հասոյթներու։ Մինչև 1848 մաքսային գծով իրարմէ կ'բաժնուէին Աւստրիա և Հունգարիա. գաւառէ գաւառ վաճառականութիւն կար միայն, և բնականաբար արտածմունք աննշան էին։ Բնական հարուստ արտադրութիւնք, եթէ տեղւոյն վրայ չսպառէին, կ'փտէին իրենց կեցած տեղը։ Այսօր սակայն Աւստրօ-Հունգարիոյ արտաքին վաճառականութիւնը 1 միլիառ 685 միլիոն փիորինի կը հասնի։ Բաց ի Միացեալ Նահանգներէ, Գանատայէ, Ռումանիայէ և Պալքանեան միւս պետութիւններէ, ուրիշ ո և է երկրի մէջ բաղդատաբար այսքան յառաջդիմութիւն եղած չէ յիսուն տարիէ ի վեր։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԻԵՆՆԱ.— Տարեգլխոյ երեկոյին դժբախտ սպանութիւն մը տեղի ունեցեր է ի Վիեննա։ Հինգ օր առաջ սպանութեան դէպք մը պատահած էր եւ ոճրագործն անծանօթ մնացած էր։ Այս անգամ մարդասպանը բռնուած է։ Եռայարկ խոշոր տուն մը ուր սովորաբար աղքատիկ դասակարգէ մարդիկ կ'բնակէին, Աննա Սրիլքա անուն խեղճ կին մը խոհանոցով փոքրիկ սենեակ մը վարձած էր, և անցած շաբթուան սպանութենէն խիստ սարսափահար եղած ըլլալով, խոհանոցը վարձու տուաւ Մարի Տիդման անուն աղջկան մը, և վարագոյրով մը զատեց իր ննջասենեակը։ Կաղանդին իրիկունն երկու աղջիկները սրճարանի մը մէջ ծանօթացան երկու երիտասարդներու, և անոնցմէ մին Աննա Սրիլքայի ընկերացաւ մինչեւ տունը։ Միւս աղջիկը փողոցին մէջ կ'շրջագայէր, իսկ երկրորդ երիտասարդը սրճարանը մնաց։ Քիչ յետոյ սրճարանէն դուրս ելնելով փողոցին մէջ հանդիպեցաւ Մարի Տիդմանի, և անոր ընկերացաւ մինչև տան դուռն, ուր մնաց երբ աղջիկն իր խոհանոցն ելաւ մինակ։ Երբ հոն կ'մտնէր, գլուխը բաց մարդ մը Աննայի ննջարանէն դուրս ցատկեց, և ճակտին վրայ արիւն նշմարելով ջանաց կեցնել, բայց մէկ կողմ հրեց զայն ըսելով. «Գլխարկս բոլորովին մոռցայ»։ Մարի Տիդման վազեց Աննայի սենեակն, և արեան ճապաղիքի մէջ անշարժ գետինն ինկած տեսնելով զայն, պոռաց «Սպանութի՜ւն։» Այրեր և կիներ վար թափեցան ամէն կողմէ, և փախստականը բռնեցին ու գանակոծեցին աթոռներով, բռունցքով մեռցնելու աստիճան։ Ոստիկանութիւնն ազատեց անոր կեանքը զայն ձերբակալելով։ Մարի Տիդման ճանչցաւ խոհոյն սրճարանի բարեկամ՝ որ խեղճ Աննայի ընկերացած էր, բայց իր բարեկամն որ մինչեւ դուռն իրեն ընկերացաւ, աներեւոյթ եղած էր։ Աննա Սրիլքա հոգեվարք էր եւ 15 վայրկեան վերջ մեռաւ։ Ջարդագործը վզին տուած էր մահացու հարուած մը, և կային նաև խեղդամահ ընելու նշաններ. բայց տակաւին կատր կատր ըրած չէր, թերեւս միւս աղջկան գալէն շուարած։ Մարդասպանին անունն է Սիմոն Շուդէվից, բնիկ Օտէնպուրկէ (Հունգարիա), արհեստով խոզի մսավաճառ եւ 20 տարեկան, խոշոր, ուժով, թիկնեղ, հաստաբազուկ և մանաւանդ խոշոր ձեռքերով։ Միւս բարեկամն ալ ասոր տարեկից էր։ Շուդէվից պահականոց տարուելով, անգիտակցութիւն կեղծեց, բայց հետեւեալ առաւօտ խոստովանեցաւ, ըսելով թէ կռիւ ունեցած էր Աննա Սրիլքայի հետ, և բարկութեան միջոցին սպանդանոցի սուր դանակով կտրած էր անոր վիզը։ Տակաւին հարցաքննուած չէ Դեկտ. 26ին կատարուած սպանութեան մասին, թէեւ հետազօտութիւնք ցոյց կուտան թէ այդ ոճրին հեղինակն ալ ինք է, և ուրացումն անկարելի պիտի ըլլայ։

ԿԱԼԿԱԴԱՅԷ կ'հեռագրուի թէ բազմաթիւ մահմետական ցեղապետներ ողջերթի այցելութիւն տուին Հնդկաստանի նախորդ փոխարքայ Լորտ Էլճինի, որ շնորհակալ ըլլալով անոնց, յիշեցուց թէ անգլ. կառավարութիւնն ո՛րչափ կ'աշխատի երկրին զարգացման և բարօրութեան համար։ Ցեղապետք իրենց երախտագիտութիւնն յայտնեցին, պախարակելով սահմանագլխի ապստամբներուն ընթացքը։ Լորտ Էլճին բաւական երկար պատասխանով մը յայտնեց թէ Մահմետական ազգեցիկ ցեղեր ո՛րքան խոհեմ գտնուեցան վերջին ապստամբութեան միջոցին, և թէ Մահմետական տարրն ո՛րքան հաւատարիմ է թէ՛ ժողովրդեան և թէ բանակին մէջ։ Լորտ Էլճին ըսածին իբրեւ օրինակ մէջ բերաւ Աֆղանստանի էմիրին խոհական ընթացքն ապստամբութեան միջոցին։

ԷԳ ՆԱՒԱՍՏԻ.— Որո՞ւ մտքէն կ'անցնի թէ կին մը պիտի յաջողէր ամբողջ ամիս մը իր սեռը ծածկել նաւու մը բոլոր նաւաստիներէն։ Սակայն գրեթէ այսպիսի դէպք մը պատահեր է Պլէնճավօն շոգենաւին մէջ որ հիմա կ'գտնուի Նորֆօլքի [Վըրճինիա] նաւահանգիստը։ Նաւաստիներէն մին կ'կոչուէր Տէվիդ Մաքինլի, 16 տարեկան, բնիկ Շիքակոյէ. լաւ վկայականով Մաքինլի գոհացուցիչ կերպով կ'կատարէր իր պաշտօն, հակառակ ըլլալով և ուրիշներու պէս զինքն ալ դարձնելով։ Երբ շոգենաւը Քարտիֆէ ճամբայ ելած էր 20 օր առաջ, ի՜նչ եղաւ ամէնուն զարմանքն երբ իմացուեցաւ որ անուանեալն Մաքինլի կին էր։ Երբ շոգենաւը Լաս Բալմաս հասաւ, աղջիկն յանձնուեցաւ անգլիացի հիւպատոսին։ Ո՞վ ըլլալն և ի՞նչ պատճառաւ այդ խնդրութիւնն ընելը դեռ յայտնի չէ։

ԼՈՒՔՍԷՆԻ, ինչպէս կ'հեռագրեն Ժընեվէ, քիչ մը անորոշ ձեւի տակ յայտարարութիւններ ըրեր է մեղսակից մ'ունենալուն վրայ։ Այնպիսի խօսքեր ըրեր է որ Ժընէվի ոստիկանութեան կասկածն հաստատուեր է քանի մը մեղսակիցներու գոյութեան վրայ, բայց ո և է նշան ցոյց չէ տուած այս կամ այն անհատը ձերբակալելու կամ խուզարկութիւններ կատարելու համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Րուշիր և Ֆրանսական Տիւկէքլէն շոգենաւերն իրարու զարնուելով, երկուքն ալ ընկղմեր են Ֆալմութի բացերը։ Տասն երկու հոգի խղդուեր են։ Միւս անցորդներն ազատուեր են Նորվեկեան Ֆրամ շոգենաւով։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԷ կ'հեռագրուի թէ Ծերակոյտի յանձնաժողովը պիտի առաջարկէ հրատարակել սպանեամերիկեան դաշնագիրը։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Յունվ. 18ին ի ժողով հրաւիրած է բանակին սպաներն իր տարեկան ճառախօսութիւնը լսելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէն կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց, և Ուրբաթու աղօթքէն վերջ, Կայս. Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր թափօրով։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Պոլսոյ Շուէտական դեսպանն ընտանեօք, Ռուս զօրավար Պէքէնտորֆ, Միւշիր Քամբոհէվէնէր փաշա, Բրէտի Լիոնէ Պանքային տնօրէն Մ. Պլանշընէ և այլ օտարազգիք, որոցմէ ոմանք արժանացան Կայս. ժեծարանաց։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԷՐ.—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Աւգուստա Վիքթորիա կայսրուհւոյն և կայսերազուն իշխաններուն նուիրեալ երկու չքեղ կառքերն ու քանի մը ձիերն այսօր Բոցտամ պիտի հասնին։

ԷՍՄԱ ՍՈՒԼԹԱՆՈՒՀԻՆ, որ քանի մ'օրէ ի վեր ժանտատենդէ և կեղծմաշկէ կ'տառապէր, նախընթաց օրը մեռաւ։

ԵՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ. —Վերջին թղթաբերով եկած Ֆրանսական լրագիրք ևս կ'հաստատեն թէ, կ'ըսէ Սէրվէդ, Եմէնի ապստամբութիւնը զսպուած է և ապստամբ ցեղերը երուաճնուելով զղջում յայտնած և կայս. գթութեան ապաւինած են։ Կայս. կառավարութիւնն ազդու միջոցներ ձեռք առաւ Եմէնի ծովեզերաց վրայ մաքսանենգութեան և զէնքավաճառութեան մուտքն ընդ միշտ վերջ տալու համար։

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. — Քաղաքապետութիւնը Շահզատէ-Պաշիի մզկիթին դիմացը գտնուած փայտաշէն խանութները քանդելով փլցուց և պողոտան ընդարձակեց։ Փլցուած խանութներուն արժէքն՝ իբրև շէրէֆիէ առնուեցաւ տիրոջմէն այն ընդարձակ թափուր գետնին, որ այդ խանութներուն ետեւը կ'գտնուէր։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Աֆրիկեան Տրիպոլսէ մինչև Մըսըր-Աթա գտնուած հեռագրաթելը պիտի երկարաձգուի մինչև Պէնկազի։ Պէտք եղած հեռագրաթելերն ու գործիքներն Եւրոպայէ պիտի բերուին։ Այս նոր գծին համար եօթն հեռագրատուներ ևս պիտի կառուցուին, որոց պէտք եղած ծախքը պիտի հոգացուի 1314 տարւոյ եղմտացոյցէն։

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ.— Եպարքոսական թէզքերէ մը Եվգաֆի նախարարութեան հաղորդեց Պետական Խորհրդոյ օրէնսդրական ճիւղին այն որոշում թէ՝ օտարահպատակ անձի մը հետ ամուսնացեալ օսմ. հպատակ կնոջ մը՝ իր ամուսնէն ժառանգած վագֆ կալուածներն ինչպէս որ մահէն չեն երթար, նյնպէս ալ նախ քան զամուսնութիւն, իր ծնողքէն ժառանգած վագֆ կալուածները պէտք չէ մահէն երթան։

ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԻՆ առթիւ, Յունաց Պատրիարքն, երեք յատուկ պատգամաւորութեան մը ձեռամբ, իր շնորհաւորութիւնները մատոյց ռուս դեսպան Մ. Զինովիէֆի։

—Երէկ ռուսական, սերպիական, հելլենական ու Սև-Լերան դեսպաններն Յունաց Պատրիարքարանն երթալով, Ս. Ծննդեան տօնը շնորհաւորեցին Յունաց Պատրիարքին։

—Պուլկարական գործակատար Մ. Մարքոֆ երէկ առաւօտ ներկայ գըտնուեցաւ Պուլկար եկեղեցւոյ կրօնական արարողութեանց, և ապա շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Եկզարքին։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Հասան փաշայի առողջական վիճակը բարւոքած ըլլալով, Ն. Վսեմութիւն երէկ կրցաւ իր պաշտօնատեղին երթալ։

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ թելադրուեցաւ Մահմուտիէի վարչութեան որ Գատըգիւղի գծին շոգենաւերուն վիճակը բարւոքէ, հին ու դանդաղ շոգենաւերուն տեղ նոր ու արագընթաց շոգենաւեր յատկացնելով, ժողովրդեան դժգոհութեան վերջ տալու համար։

ՍԵՒ-ԼԵՌՆԷՅԻՔ.— Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ յայտնի իրողութիւն մ'է որ Սև-Լեռնցիք ատելութիւն կը տածեն Իսլամներուն և Ալպանիացիներուն դէմ։ Անոնք կ'ուզեն միշտ կռիւներ յարուցանել սահմանագլխին բոլոր երկայնութեան վրայ, սակայն կայս. կառավարութեան ձեռք առած զգուշութիւնք, ինչպէս զինեալ Սև Լեռնցիներու Օսմ. հողը մտնելուն դէմ դրուած արգելքը, թող չեն տար որ անոնք իրականացնեն իրենց խորհուրդները։ Ուստի անոնց երեւակայութեան մէջ ծլող տարապայման յաւակնութիւնք բացարձակ ամլութեան կ'դատապարտուին։ Պոսնիոյ մէջ հրատարակեալ Րէճվլէր Թուրք Թերթը, Գերման թերթին յօդուածին վերջին մասը, զոր վերեւ յիշեցինք, յառաջ բերելով, կ'յարէ թէ Սև-Լեռնցիներուն մեծխօսութիւնք անտեղի են, թէ իրենք տակաւին շատ հեռի են քաղաքակրթութենէ, և թէ իրենց համար խաղաղութեամբ ապրելու և իրենց ժայռուտ երկիրը բարգաւաճելու միակ միջոցն է բարեկամական յարաբերութիւններ տածել այն դրացի մեծ տէրութեան հետ, որոյ հողերուն մէջ փակուած է իրենց երկիրը։

[Սէրվէդ]

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը ծանոյց առ որ անկ է թէ 1315էն սկսեալ չեղեալ պիտի նկատուին գիւտերու համար տրուած այն արտօնագրութիւններն որոց օրինական տուրքը մինչև այն ատեն վճարուած չըլլայ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ թերթ մը կ'պատմէ թէ Խտիւական կառախումբն անցեալ Շբ. օր ծանր արկածէ մ'ազատած է, երբ Ն. Բարձրութիւնը Գահիրէէ Մոնթազա կ'երթար։ Ֆաւսնայի կայարանին մօտ, գծին վրայ մոռցուած գտնուեցաւ երկաթեայ ձող մը, Խտիւական կառախումբն անցնելէն 6 վայրկեան առաջ։ Բարեբախտաբար պաշտօնեայ մը, որ գծին երկայնքէն կ'երթար, ձողը տեսնելով վերցուց, և այսպէս աղէտքն առաւ պատահական արկածի մը։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Սթէֆանաքի Մուզիւրիւս պէյ, որ երէկ մայրաքաղաքէս պիտի մեկնէր, յետաձգեց իր ուղեւորութիւն։

ՌՕՏՕՍԹՕԷ մեզ կ'գրեն Դեկտ. 26ին.—«Կառավարութեան կողմէ քաղաքիս կալուածահամարն ընելու ձեռնարկուեցաւ, կալուածներու տրոց տեսուչին նախագահութեամբ ընտրեալ Յանձնաժողովի մը ձեռքով, որուն կ'մասնակցին Շաքիր էֆէնտիզատէ Հաճի Մէհմէտ, Զաֆիրաքի եւ Թաթօնեան Քրիստոստուր էֆէնտիք։

«—Անձրևի չգոյութեան պատճառաւ երկար ատենէ ի վեր տիրող երաշտութենէ վերջ, անցեալ շաբթու առատ ձիւն տեղաց և հիմա ձմեր հետեւած խոնաւութիւնը կ'տիրէ։

«—Քաղաքէս 4 ժամու չափ հեռաւորութիւն ունեցող Սիւրհիդ անուն յոյնաբնակ գիւղի մէջ, անցեալ օր, սլիւրի գործարանի տէր Տիմիդրի կացինի հարուածներով սպանուեր էր։ Ոճրագործը ձերբակալուած է։ Այն դէպքէն երկու օր առաջ ալ նոյն գիւղէն մէկն իր դրացին հրացանով զարկեր էր, որ իսկոյն մեռեր է։ Այդ անձն ալ իսկոյն ձերբակալուեցաւ։

«—Այս Դշ. գիշեր ժամ $9^3/_6$ին, արեւմուտքէն դէպ արեւելք երկրաշարժի զօրաւոր և երկարատեւ ցնցում մը զգացուեցաւ. բարեբաղդաբար ո՛ և է վնաս մը չէ պատահած։»

ՀՌՈՄԻ Դեսպանախորհրդոյ Օսմ. պատուիրակ Հագգը և Նուրի պէյերն այսօր մայրաքաղաքս կ'սպասուին արեւելեան ճեպընթաց կառախմբով։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Մ. Բանսա եւ Հելլենական դեսպան իշխան Մավրոքորտատօ, որ Գարամուսալ գացած էին որսալու, նախընթաց իրիկուն մայրաքաղաքս վերադարձան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Եչ. գիշեր, Դեկտ. 24, նախ բուռն եւ ապա թեթեւ երկու ցնցումներ զգացուեցան Շարքէօյի մէջ։ Նոյն ցնցումներն զգացուեցան նաև Միւրէֆթէի մէջ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ նախընթաց օրն առատ անձրև տեղացած է։

ՄԷՍԱԺԸՐԻ ընկերութեան Թիկր շոգենաւն, որ երէկ Տրապիզոնէ եկաւ, Ղալաթիոյ քարափին մօտենալու ատեն ջուրերու հոսանքէն մղուելով, ցռուկը քարափին զարնուեցաւ և բաւական վնասուեցաւ։

ՍՂԵՐԴԻ Նորընտիր կառավարիչ Էմին պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Խալիտ անուն բեռնակիր մը երէկ Քարաքէօյի կամուրջին Գատը-գիւղի նաւամատոյցէն ծովը ինկաւ եւ քիչ մնաց պիտի խեղդուէր, բայց նաւավարներն օգնութեան հասնելով ազատեցին զինքը։

—Բժշկական վարժարանի ներքին պաշտօնեաներէն հարիւրապետ Իզզէթ պէյ, նախընթաց իրիկուն նաւակով Սկիւտարի շոգենաւէն կ'մտնէր հոն ելնելու համար, երբ նաւակը շրջելով ծովը ինկաւ։ Բարեբախտաբար նաւավարք օգնութեան հասան և ազատեցին զայն։

— Հըֆզ իպ-Րահման անուն օսմ. առագաստանաւ մը, որ Ֆոչայէ աղ բեռցած մայրաքաղաքս կու գար, Պապա-Գալէի մօտերը բուռն փոթորկի մը հանդիպեցաւ։ Ալիքներն նաւուն վերնայարկին վրայ գտնուած ամէն բան աւլեցին ծովը տարին։ Առագաստները պատռեցան։ Ցռնահատ նաւապետն ու նաւաստիներն այն ատեն շամանդրանին կափարիչները բանալով,

20,000 օխա աղ ծովը նետեցին թեթեւցնելու համար նաւն որ կրցաւ իր ճամբան շարունակել եւ երէկ անվտանգ Պոլիս հասաւ։

—Նախընթաց առաւօտ կանուխ Մուտանիայէ մեկնող Մահմուտէի շոգենաւն հազիւ ժամը 12ին հասաւ մայրաքաղաքս, եւ ժամանակն անցած ըլլալով չկրցաւ մաքսը անցագիր առնել, որով ուղեւորներն՝ որք մեծ մասամբ կիներէ ու տղաքներէ կ'բաղկանային, գիշերն ի բուն մնացին շոգենաւին մէջ, որ արդէն պարզ տաշտէ (թէքնէ) մը պարբերութիւն չունի։ Ճամբան ճամբորդներուն կրած տառապանքը բաւական չէր, մինչեւ ժամ 3 ալ անօթի մնացին, կ'ըսէ Իգտամ, որ ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ այս անպատեհութեան վրայ. ըսել է թէ մէկ ժամու մէջ հազիւ 3 մղոն ընթացող այսպիսի տախտակի կտորներն այլեւս պէտք չէ գործածել։

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ անասնաբուժական վարժարանը Կիւլհանէի բժշկական վարժարանի չէնքը պիտի փոխադրուի երբ բժշկական վարժարանը փոխադրուի Հայտար փաշայի նորակառոյց շէնքը, որ յառաջիկայ ամռան պիտի աւարտի։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վարչութեան զեկուցումը չարտօնել մուտքն այն գործածուած խրեղէններուն, որք պաշտօնապէս չեն ապանեխուած։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնն որոշեց բժշկական քննութեան ենթարկել Եւրոպայէ բերուած գունաւոր չաքարներն, ինչպէս նաեւ հոս պատրաստուած անոնց նմանութիւնները։

ԿՌԻՒ.—Երէկ Գասըմ փաշայի առջեւ նաւավարի մը ու Հիւսէյին անուն Թուրք յաճախորդի մը միջեւ կռիւ ծագելով, նաւավարը թիակին սուր կողմովը իր յաճախորդին ականջին այնպիսի ուժգին հարուած մը տուաւ, որ զայն տեղէն փրցուց։ Խեղճ Հիւսէյին մէկ ականջով մնաց։

ՍԱՐԸ-ԵԱՐԻ ձկնորսներուն երեսն սկսաւ խնդալ, ըստ որում մի քանի օրէ ի վեր տարապայման քանակութեամբ [illegible] կ'որսան։ Այս ձկնորսներէն մին նախընթաց օրը յանկարծամահ եղաւ իր նաւակին մէջ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ, արդէն իսկ առեւտրական պաշտօնի մէջ, հմուտ ֆրանս. եւ գերմաներէն լեզուաց, վարժ սեղանաւորական գործառնութեանց, պատրաստ է ծառայել գոհացուցիչ պայմաններով եւ պատշաճաւոր երաշխաւորութեամբ վաճառատան մը մէջ։ Նախ. վկայեալ է իր այժմեան պաշտօնավարած վաճառատունէն։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տպարանը։ 4—3

ՏՔԴ. Գ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Մանկական Ծննդական և մորթային հիւանդութեանց

Հիւանդ պիտի ընդունի ամէն օր առաւօտէն մինչեւ 8ը (ք. թ.) Պոլիս, Պաչչէ-Գափու, Մերճանէթեան դեղարանին վրայի յարկն, իսկ 8էն վերջ իր տունը Բերա Միսք փողոց Թիւ 36։ 30—16

ՍԿԻՒՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ. — Կ'ուզէ՞ք, կաղանդի առթիւ նուէրները խնայողութեամբ ու ճաշակաւոր գնել, դիմեցէք Փիլիթօֆեանի Խնայողական Վաճառատունը, Սէլամսըզ Աճի Պաշէմ, Պիտի գտնէք սիրուն խաղալիքներ իր տեսակներով, շնորհաւորական քարտեր ամէն լեզուէ, ճոխ մթերք մը դպրոցական պիտոյից ու դասագրեանց [illegible] ամէն տեսակ առարկաներ են։ Միշտ պատրաստ կայ նաեւ հետեւեալները. ձեռագործի առարկաներ, թաւիշի վրայ բանուած մանեակներ, գազէթներ։ Ընտիր ըմպելիք, գիններ, չաքարեղէն, թէյ, պիսքիւի են։ Տան և խոհանոցի (էմայէ) ամաններ։ Կօշիկ ու կչիռ Նշանով լասարիկներ։ Անմրցելի գիններով։ 8—3

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԸ

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԵՐՆ ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԹԷՅԵՐՆ ԵՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՇԱՏ Կ'ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Ամէնէն ազնուագոյն թէյը զոր աշխարհս կրնայ արտադրել՝ ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ԱՆԱՐԱՏ և ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ. Մշակողէն ուղղակի սպառողին ղրկուած անխառն գախ։

ԼԻԲԹԸՆԻ ԹԷՅԵՐԸ Շիքակոյի արուեստահանդէսին բրիտանական բաժնին մէջ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ և միակ մրցանակը շահեցան։

Լիբթըն, ի Սէյլան, Թէյի, Սուրճի և Քաքաօ մշակող։

Աշխարհի մէջ ամէնէն աւելի մեծ գործ ընող Թէյի, Սուրճի և Քաքաոյի վրայ։

Միակ կալուածատէր ի Սէյլան, Թէյ, Սուրճ և Քաքաօ արտադրող հետեւեալ հաչակաւոր ագարակներուն. — Տամպադէն, Լէյմասդոտ, Մոնէրաքանտ, Մաչոտամպաղէն, Մուզաքէլ, Բուրբասի, Նանակալլա, Ճիիրանէլլա և Քաքանտակալլա, որոց մէջ հազարաւոր արտավարներու վրայ ցանուած են ամենալաւ ԹԷՅ, ՍՈՒՐՃ, և ՔԱՔԱՕ։ Գլխաւոր կեդրոն Սիդի Ռոտ, Լոնտոն, Է. Ս. Անգլիա։

Ն. Պ. Քոմնօրոսլու, Գործակալ եւ կեդրոնավայր, Նամիքօ Խան, Կալաթա, Մոնեանէ։ 15—9

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ինչպէս երէկ նախատեսած էինք, Ուսումնական Խորհրդոյ երեկի նիստին վրայ մեզ հաղորդուած են 12 տնօրէնութիւններ հանրօգուտ բնութիւն ունեցող, որոնցմէ զատ 25 ուրիշ տնօրէնութիւններ ալ ըրեր է Խորհուրդը՝ մասնաւոր օգտակարութիւն ունեցող,— գումար տնօրէնութեանց 37, որով շատ սխալ չէր մեր հաշիւ, երբ կ'ըսէինք թէ ամէն նստի Ուսում. Խորհուրդը 40էն մինչեւ 50 տնօրէնութիւն կ'ընէ օրուան կրթական խնդիրներուն վրայ։

—Հանրօգուտ բնութիւն ունեցող տնօրէնութեանց առաջինն որ մեզ հաղորդուած է՝ սա՛ է թէ երեկի նստին սկիզբը Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան յատկապէս շնորհաւորեր է զԱտենապետն Խորհրդոյն՝ իրեն շնորհուած պատուանշանին առթիւ, զոր ծանուցած էինք անցեալ օր ի գլուխ մեր Ներքին Լրոյ։ Ատենապետ էֆ.ն Պօղոս էֆ.ի շնորհաւորութեանց համար փութացեր է իր շնորհակալութիւններն յայտնել, եւ ապա Խորհուրդը խմբովին շնորհաւորութիւններ եւ շնորհակալութիւններ յայտներ է՝ սոյն պատուանշանին շնորհումովը եղած բարձր գնահատութեան համար։

—Յաջորդ տնօրէնութիւն.— Միքայէլ Նալպանտեան էֆ. անուն երիտասարդն, որուն չափահասութեան օգնական մանկավարժի վկայական տուած էր Խորհուրդը, ներկայանալով, իր շնորհակալութիւնն յայտներ է իրեն տրուած վկայականին համար, եւ Խորհուրդն ալ շնորհաւորեր է զնա, իրեն տրուած վկայականին առթիւ, եւ բարի խրատներ խօսեր է՝ չափահասութիւնն աղէկ աւանդելու համար։—Վկայական ստացած ուրիշ օգնական կամ մասնագէտ ուսուցիչներ ալ որք այս պահուս պարապ ժամանակ ունին, եթէ երէկ, օդին ցրտութեան եւ բարակ անձրեւին չնայելով, այցելութիւն մ'ընէին Ուսումն. Խորհրդին, տնօրէնութեանց շարքին վրայ գոնէ 15—20 հատ մ'ալ կ'աւելնար, որով համագումարը մեր գուշակած 50 թիւն ալ կ'անցնէր։

—Մայրաքաղաքիս Ազգ. վարժարաններու 98—99 տարւոյ վիճակացոյցը պատրաստուեր է, և Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր մատուցուեր է։

—Լրագրոյս երեկի թուով հրատարակուած «Ուսուցչական Դասեր» խորագրով յօդուածին մէջ ակնարկութիւն մը կար Պալաթու դպրոցական վէճին ալ։ Ուսումն. Խորհուրդն որոշեր է վերջին անգամ մ'ալ ազդարարել Թաղ. Խորհրդին որ Գառնիկ Գափամաճեան անուն անձն արձակուի կա՛մ հոգաբարձուի և կամ ուսուցչի պաշտօնէն, զի երկուքը մէկէն իր վրայ միացուցած, այս ակնարկուած ֆօլցին ուզածին պէս կ'առնէ կուսակ եղեր։

—Կիւրինի ազգային վարժարաններուն բարեկարգութեան համար հրահանգ ուղուեր է։ Առաջիկայ Թղթաբերով Ուսումն. Խորհուրդը մէկ օրինակ պիտի ղրկէ Ազգ. դպրոցներու կազմ. կանոնագրէն։

—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան մէկ պաշտօնագրին վրայ, Ուսումն. Խորհուրդն որոշեր է հրաւիրել վարժարանաց խնամակալ մարմիններն որ հաճին անխտիր գործածել վարժարաններուն մէջ՝ ի նպաստ սոյն Հաստատութեան պատրաստուած դպրոցական տետրակները։ —Մեք այս մասին դիտողութիւն մ'ունինք. — Եթէ դպրոցական տետրակները Ռէժի պիտի ըլլան, արդեօք տեղի չկա՞յ վախնալու որ հետեւանքն ըլլայ դպրոցական թղթի պէս անհրաժեշտ և խիստ շատ գործածուող, խիստ շատ փնտռուող առարկայ մը նուազնել։ Ժամանակակից քաղաքակրթութեան եւ ճարտարագործութեան է՛ն գեղեցիկ արդիւնքներէն մէկն է՛... թուղթն աժանցնել, Բայց եթէ պատահի որ օգուտն Հիւանդանոցին է ըսելով մեր տղաք 10 թերթ սաւրին թղթի համար վճարեն ինչ որ դուրսը կ'վճարեն 20 թերթ լաւ թղթի համար, այս տեղ Հիւանդանոցի օգուտն է աւելի նկատելի թէ դպրոցական մանկտւոյն օգուտը։ Վերջապէս, սա՛ յայտնի է որ այն դպրոցական տետրակներուն բոլոր շահն Հիւանդանոցին պիտի չերթայ, այլ մասնաւոր խանութպան կամ արհեստաւոր մը նախ ինք պիտի շահի, յետոյ շահ պիտի հանէ Հիւանդանոցին, ինչպէս կ'ըլլայ սիկարի թղթին համար։ Արդ, մեք շատ նպատակայարմար կ'գտնենք սիկարի թղթին յօգուտ Հիւանդանոցի տեսակ մը մենավաճառ ըլլալը. բայց դպրոցական տետրակը սիկարի թղթին պէս շռայլութիւն մը չէ, զոր մարդ որչափ քիչ գործածէ՛ այնքան աղէկ է իրեն, այլ ուղղակի վերաբերութիւն ունի մեր ազգը շատ թուղթ գործածելու ըլլա՛յ գրելու համար, ըլլա՛յ մրոտելու համար։ Այս կէտը կ'յանձնարարենք Պատ. Հոգաբարձութեան դպրոցասէր անդամներուն հոգածութեան, որպէս զի թուղթի արուեստակեալ սղութիւն մը յառաջ չբերուի ազգ. վարժարաններուն մէջ։

—Երէկ Պալաթու Թաղէն պատգամաւորութիւն մը ուզած է Ուսումն. Խորհրդոյ ներկայանալ եւ յանուն թաղեցւոց խնդրել որ ուշադրութիւն դարձնէ Թաղին երկսեռ վարժարաններու անկերպարան վիճակին վրայ։ Սակայն նիստը վերջացած ըլլալով, խնդրարկուք որոշեր են ներկայանալ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Ռոտոսդոյէ կ'գրեն մեզ.— «Ս. Թագաւոր Թաղի Հայոց Ջուրերու ճամբաներուն նորոգութեան պէտքը քանիցս գրած էի։ Առաջնորդարանի կողմէ ասոր համար յատուկ մասնաժողով մ'ընտրուեցաւ, որ դրամ հաւաքելով, այդ նորոգութիւնն ընելու սկսաւ։

«— Հանգուցեալ (Ալեքսանդրեա) Հաճի Գրիգոր Յակորովիչի ժառանգութեան նկատմամբ Բիւզանդիոնի մէկ քանի թիւերուն մէջ «Իւղը՝ պարտքեր» խորագրով յօդուածներն ինձ կը թելադրեն առաջարկել մեր բարեկեցիկ եւ հարուստ ազգայիններուն, որ իրենց կենդանութեան, պէտք եղած օրինական եւ վաւերական կարգադրութիւններն ունենան, որպէս զի մահէրնէն վերջ ժառանգութեան հետ կռիւներ, վէճեր, անհասկցողութիւններ չի թողուն իրենց ժառանգներուն։»

—Նորակազմ Գրենական Յանձնաժողովս իր Ա. նստին մէջ տեսնելով որ քանի մը գաւառներէ դասագրքեր ուզուած են աղքատ տղայոց համար, բայց մայրաքաղաքիս մէջ մարդ մը ցոյց տուած չէ գրքերն յանձնուելու համար, կ'յայտարարէ թէ գաւառներէն գիրք խնդրող պաշտօնական մարմիններ կ'պարտին նախ կարեւոր տեղեկութիւնները տալ աշակերտներու թուոյն եւ դասակարգութեան վրայ եւ երկրորդ՝ ներկայացուցիչ մը ցոյց տալ մայրաքաղաքիս մէջ, որպէս զի խնդրանքնին անկատար չմնան։

Ի Դիմաց Գրեն. Յանձնաժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Վ. Յամուրճեան — Յ. Ծ. Վ. Խաչերեան

—Պատր. Փոխանորդն, ընկերակցութեամբ Քաղաք. Ժողովոյ անդամներէն Խոցրեան Գրիգոր, Նուռոֆեան Տիգրան եւ գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ներու, այսօր գնաց ի Յունաց, Հայ. Հռոմէականաց Պատրիարքարաններն եւ Պուլկարաց Եկզարքարանը, Ծննդեան տօնը շնորհաւորելու ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր։

—Այսօր, իր անուան (Ս. Ստեփաննոսի) տօնին առթիւ, Հայ-Հռոմէականաց Կ. Պատրիարքը շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց։

—Կիսամսեայ Մասիսի երրորդ թիւը հրապարակ պիտի ելնէ Յունուար 5ի առաւօտուն, իբր կաղանդի եւ Ծննդի միացեալ համար մը, սովորականէն աւելի էջերով, առանց գինին վրայ յաւելում մը ըլլալու։ Այս առթիւ Մասիս պիտի սկսի նաեւ հրատարակուիլ իր մասնաւոր կողքով և խորագրով, զոր պատրաստած է համակրելի նկարիչ Պ. Տիրան Չրաքեան։ Յունուար 5ի թիւէն պիտի սկսուի ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐԸ բաժինը, մասնաւոր կերպով պատրաստուած գլխագարդի մը տակ, եւ ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ օգտակար յօդուածներու շարքը։

Այրի Տիկին Արտեմ Յ. Իփլիքճեան (ծնեալ Փալագաչեան), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Իփլիքճեան եւ Փալաքաչեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր այն ազգականաց եւ բարեկամաց, որք իրենց ցաւակցութիւնն անձամբ կամ գրաւոր յայտնեցին՝ Յովհաննէս էֆ. Իփլիքճեանի յԱղեքսանդրիա վախճանելուն առթիւ։

ՏՔԴ. ԲՐՕՔՕՓԻՕ

ԱՏԱՄՆԱԲԱՆ

Կ'բուժէ հինցած հիւանդութիւններ, վարձքը բուժումէն ետքն ստանալու պայմանաւ.—Իր անվրիպելի մեթոտով կ'բուժէ տղոց եւ պատանիներու ՄԻԶԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆՆ, ինչպէս նաեւ ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԻՒՆ [մայասըլ]։ Շաբաթն անգամ մը՝ ԵՇ. մասնաւորապէս կ'զբաղի բուժելու մորթի զանազան բիծերն, ինչպէս [illegible] [թէմրէյի], եւ երեսի մորթին կանոնական վիճակի բոլոր խանգարումները։ Ապահովապէս կ'բուժէ Ներաթափութիւնը, մազերու տկարութիւնը, ճաղատութիւնը, քոսոտութիւնն, և ամէն տեսակ հիւանդութիւնները մազերուն որք յետ բուժման նորէն պիտի աճին գեղեցի՛կ, փայլուն և թաւ։ Ամէն օր կ'ընդունի՝ կէսօրէ առաջ ժամ 10էն մինչեւ ժամ 5՝ կէսօրէ վերջ, իր դարմանատունը, Բերա Մեծ Փողոց-Կալաթա Սէրայի դիմացը Թիւ 200. երկրորդ յարկ։ Աղքատաց ձրի կ'դարմանուին ամէն ՇԲ. օր։ 12—12

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ՄԱՌԱՆ

Ղալաթիա, Եաղճը Իսքէլէսի Խան, Թիւ 2

Սուքիասեան էֆ., ծանօթ հայ գինեգործն, այս ձմեռ եւս, նախորդ ձմեռներուն պէս, ի վաճառ հանած է ընտիր գիններ տեղական, Միւքէֆթ, Պէչի մէմէսի, Նուրնիկեար և Հօրա խաղողներէն, սպիտակ ու կարմիր, երեքէն մինչեւ եօթն տարուան հնութեամբ։ Գիններ չափաւոր։ Լաւագոյն վկայութիւնք փափկաճաշակներու կողմէ։ 25—6

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՀՆԴԻԿ ԱՍՈՐԻ քրիստոնեաներ, Պոմպայի գաւառէն, իբր 15,000 հոգի, դիմեր են Ռուսիոյ Սինոդին խնդրելով որ ռուս եկեղեցականներ ղրկուին իրենց, որովհետեւ այլ եւս Անտիոքայ Աթոռն եպիսկոպոս կամ քահանայ չի կրնար ղրկել իրենց, եւ իրենք չեն ուզեր կաթոլիկ ըլլալ։ Ռուս թերթեր մեծ կարեւորութիւն կուտան ռուսաց քրիստոնէութեան այս կերպիւ Հնդկաստան մտնելուն։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՅՆ առթիւ շնորհաւորական հեռագրեր փոխանակուեցան Մ. Ֆէլիքս Ֆոռի և Ցարին, Վիքթորիա Թագուհւոյն, Պելժիոյ Լէոփոլտ Թագաւորին, Դանիոյ Թագաւորին, Հոլանտայի Թագուհւոյն, Յունաստանի Թագաւորին, Աւստրիոյ կայսեր, Սպանիոյ Խնամակալ Թագուհւոյն, Բորդուկալի Թագաւորին, Իտալիոյ Թագաւորին, Սերպիոյ Թագաւորին և Պուլկարիոյ իշխանին միջեւ։ Միացեալ Նահանգաց դեսպանն հանդիսաւոր ընդունելութիւն ըրաւ Բարիզի ամերիկեան գաղթականութեան։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ պատերազմին առթիւ վիրաւոր զինուորներուն խնամքը տանող ուխտաւորի չափ յոյն տիկիններ Օլկա Թագուհւոյն կողմէ պալատ հրաւիրուեցան, ուր թագուհին բաշխեց անոնց արծաթ չքանշաններ, եւ այն առթիւ ճառ մը խօսելով շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց ազնիւ զգացումներուն։ Ն. Վեհափառութիւն առաջին չքանշանն որ 1897 թուականը կրող խաչ մ'է կարմիր ժապաւէնով, յանձնեց իր դստեր Մարիա իշխանուհւոյն և Սոֆի գահաժառանգ իշխանուհւոյն և յետոյ միւսներուն, իւրաքանչիւրն համբուրելով կարգաւ։ Ի դիմաց հիւանդապահ տիկիններուն, Օր. Կրէմա շնորհակալ եղաւ Թագուհւոյն, ըսելով թէ Յունաստանի տիկնայք Ն. Վեհափառութեան հսկողութեան տակ աշխատած և իրենց պարտքը կատարած են։

ՍԻՊԵՐԻԱԿԱՆ երկաթուղւոյն համար գետին մը փորուած պահուն ի Չելիապինսք, հարուստ ոսկեհանք մը երեւան ելեր է։

ՀԱՎԱՆԱՅԷ վերջին հեռագիր կ'ըսէ թէ ոեւէ անհաճոյ դէպք պատահած չէ ամերիկեան դրօշին պարզուելու միջոցին։ Սպանիացիները խոհեմութիւն ըրած ըլլալով Յունվ. 1ի առաւօտուն արդէն սպանիական դրօշը չէին պարզած։ Տեսակ մը զուգադիպութեամբ, Հավանայի մօտ Քապանաս նաւահանգստին դրօշաձողին չուանները վերցուած էին։ Դրօշն հարկ էր պարզել քանի մը հարիւր ոտք բարձր պարսպաձեւներու վրայ։ Ամերիկեան Պրուքլին մարտանաւէն՝ նաւաստի մը քաջաբար անկեց դրօշաձող մը և առանց դժուարութեան չուաններն անցուց։ Սպանիացւոց դժուարգործութիւնը չվիրաւորելու համար ամերիկեան սպաները ո՛չ իրենց համազգեստներն և ո՛չ պատուանշանները կ'կրէին։ Այս կերպով արարողութիւնը կորսնցուց իր հմայքն, և Ամերիկացիք, միշտ ի նկատի ունենալով Սպանիացւոց զգացումներուն, կ'զսպէին իրենց հայրենասիրական յուզումները։ Իշխանութեան փոխանցման արարողութիւնն երեք վայրկեան տեւեց միայն։ Մէկ քանի բառեր միայն արտասանեց Բատղէլլանոս զօրավար [Տես մեր այսօրուան քաղաքականական տեսութեան մէջ]։ Զօր Պրուքի պատասխանն աւելի կարճ էր։ Երբ Բուպայի գլխաւոր զօրավարք Կառավարչին պալատէն ելան, սպանիացի զինուորք ըստ սովորութեան փող չզարկին։ Երբ անոնք ներս մտան, Բատղէլլանոս Զօր. ըսաւ. «Կ'ցաւիմ, պարոններ, իբրեւ թշնամի էինք, թէեւ միեւնոյն արիւնը կ'կրէինք», Ամերիկեան զօրավարներէն մին Մէնոքալ յարեց. «Հիմա որ Բուպա ազատ է, այլ եւս թշնամի չենք»։ Յետոյ անոնք ալ ձեռք թօթուեցին։ Արարողութենէն ետք քանի մը սպանիացի պայք մեծ Սրահը գացին վեր առնելու Ալֆոնս Թագաւորին կենդանագիրն ու գահն որք հոն մնացած էին, բայց պահապանները չթողուցին որ ներս մտնեն։

—Երբեմն Մէքին եւ այժմ Թէքսասի Մարտանաւուն հրամատար Սիկզպի Մէյնի բեկորներուն վրայ պարզուող ամերիկեան դրօշը՝ կէս օրէ ետք ծխերանի սեամորթ մը իր թոռան հետ ամերիկեան բանակատեղին երթալով, մէկ մի վրանի առջեւ խոնարհութիւն ըրաւ սա՛ բառերը կրկնելով. «Հոս գերի էի։ Զաւակս սպաննուեցաւ։ Ամուսինս այրեցաւ։ Այս կերպով միայն շնորհակալութիւնս կ'յայտնեմ ձեզ»։

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Կառավարութիւնը Չէ Չուանի ապստամբներուն դէմ պիտի ղրկէ Եուան-Շիքայի լաւ մարզուած զինուորները։

ՔԱՅԵՆԷ եկած հեռագիր մը կը յայտարարէ թէ Վճռաբեկ Ատենին կողմէ Տրէյֆիւսի ղրկուած թուղթերը Դեկտ. 23ին անոր յանձնուեր են։

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ Ծննդական և մորթային հիւանդութեանց.— Բերայ Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց, Թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 30—22

ՈՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՎԱՆԴՈՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ, Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԷԵԱՆ

Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթալըրաղ Խան, Օսմ. Պանքայէն վեր

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 6 Յունուար.—Կոլուա կ'ըսէ թէ Տրէյֆիւս իր զինուորական պաշտօններէն զրկուած օրն, իր ոճիրը խոստովաններ է եղեր թաղապետական պաշտօնէի մը (??)։

—Խմբերհազի հրամատար Եթէ Եղեռնադատ Ատենին ներկայանալով վկայութիւն տալ յանձն առնու, կառավարութիւնն ապահովութիւն պիտի տայ իրեն թէ զինքը պիտի չձերբակալէ եւ ազատ պիտի թողու իր ուզած տեղն երթալու։

ԼՈՆՏՈՆ. — Տէյլի-Թէլէկրաֆ կը ծանուցանէ թէ Տրէյֆիւս թանչքէ կ'տառապի։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ընդհանրապէս կ'կարծուի թէ պահպանողականք պիտի կազմեն նոր նախարարութիւնը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 6 Յունուար. — Վճռաբեկ Ատեանն հրաւիրեց Բաղի տը Քլամ գնդապետը, Լոթ հրամատարն և Եունկ հարիւրապետն, որ Յուն. 12ին դատարան ներկայանան։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բացարձակապէս որոշուած է գաղթային նախարարութեան պաշտօնը ջնջել։

—Համաձայնութիւն գոյացաւ պահպանողական կուսակցութեան պետ Մ. Սիլվելայի և Բոլավիէժա զօրավարին միջեւ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Նիկէրի պայմանագիրը Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, երբ ի նիստ գումարի։

—Նիւֆաունտլէնտի նոր կառավարիչը, Լոնտոնէ պիտի մեկնի փետրուար 1ին, իր պաշտօնին գլուխը գտնուելու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.—Կայսրն երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Պառոն Պանֆիի հետ։

ՓԱՐԻԶ.—Եոհաննէսպուրկի Ստանտարտ լրագիրը կ'ըսէ թէ 1898 տարւոյ մէջ Թրանսվալի ոսկւոյ 43 հանքերն, որք շահաբաժին կ'վճարեն, 5 միլիոն անգլ. ոսկի շահաբաժին բաշխած են։ Ութ հանքային կամ ելմտական ընկերութիւնք մէկուկէս միլիոն անգլ. ոսկի շահաբաժին տուած են։ Քրիւկէր նախագահ քանի մը Լագրոյ թղթակիցներու յայտարարեց թէ անգլիական կառավարութեան հետ սիրալիր յարաբերութիւններ կը սնծէ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմաներէն լեզուի մէջ աւելի մեծ ճշտութիւն մտցնելու համար, Վիլհելմ կայսր հրամայեց որ շատ մը օտար զինուորական բառերու տեղ գերմաներէն հոմանիշները գործածուին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՔՍԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Մանր տարբերութիւններ միայն ունեցան գիներն՝ այսօր վերջացող շաբթուս մէջ, եւ նոյն են գրեթէ, ինչ որ էին շաբթուս սկիզբը։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 02½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 03
Ամէնէն վար գին	»	25 02½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	110 ½
Ամէնէն վար գին	»	110 ½

ԲԱՑՈՒՄ 26 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 04½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 ½
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Քրէտի Ժենէրալ Օթ. Թ. Մ.	Օ. Ո	9 28
Ելեկտրագործական Պանքա	»	8 35
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 08
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 07
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	787 —
» ժուիսանս	»	282 —
» պարտաթ.	»	496 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	299 —
Քարաքէօյ Պալաս	»	455 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 —
» ութ օրուան	»	2 25
Ռումէլի Երկաթ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 20
Քրիմիյ	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 02
Մէթալիք	»	95 50
Ռուսս Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110 05
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22 85
Ֆիայէնի մանտա	»	10 85

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 25
» » » Գ.	»	26 87
» » » Դ. բաց.	»	22 70
» » » Դ. գոց.	»	22 68
Փոխառութիւն Գասապայ	»	80 50
» Օսմ. 3½%	»	100 —
Օսմ. Ռէժի	»	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 —
Այտընի երկաթուղի	»	11 —
Եգիպտական միացեալ	»	106 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 81
Հելլենական 5%	»	42 —
Մօնօբօլ Հելլենական 4%	»	48 —
Ռանթ » 4%	»	30 75
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	97 —
» նոր » 6% 1892	»	97 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 42½
Դրամագեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 6 Յունվ.

Օսմ. Փոխառութիւն 1888	մարք	98 90
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	114 50
Անատոլու Երկ. պարտաթուղթ	»	98 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 27

ՓԱՐԻԶ, 6 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	ղրշ.	22 80
» » » Դ. գոց.	»	22 80
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	27 10
Օսմանիյէ	»	408 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	550 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	101 70
Քրէտի Լիօնէ	»	864 —
Պանք տը Բարի	»	940 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	96 30
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	46 80
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 19½
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 4 Յունվ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիոր.	47 85
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 40
Օսմ. Ռէժի	»	120 70

ԻԼԱՆ

Տախիլիէ Նէզարէթը ճէլիլէսի իլէ սէլվայիրը միւլհագաթը իչուն Թաշ ու Թէմսիլ օլունաճագ պիլճիւմլէ էվրագ վէ տէֆտէրի սայիրէնին Թաշ ու Թէմսիլի մուգաստէմա մէվգիի միւնագասա գոնուլարագ չէրայիթը միւնագասա մուճիպինճէ պէհէր 100 ղրշ.լըգտան 35 ղրշ.նըն թէնզիլի իլէ 65 ղրշ.տա թալիպի էօհտէսինտէ թէգէրրիւր իթմիշ իսէտէ իշպու թէնզիլաթըն մատա միւնասիպ վէ փարտէպաշկ օլմաձ թէքլիֆաթ վէ թէնզիլաթ իճրասը մէմուլ իսուլինտէն չէրայիթը միւնագասաթը անլամագ վէ իրայէ օլունաճագ նումունէլէրինի մուայենէ օլմագ վէ նէֆտէթը թալրինա տէրգաթ վէ իթինա օլունմագ իւզրէ իշպու քեանունը էվվէլին 21ճի կիւնինտէն իթիպարէն էէնիտէն մէվգիի միւնագասայա գոնուլմուշ վէ քեանունը սանինին 24ճի բէնշէնպէ կիւնի գարարը գաթիեէսի վիրիլէճէքինտէն թալիպլէրինին իճրասը մուգարրէր պուլունմուշ օլտուղունտան պունլարը միւնագասա չէրայիթինէ թէվֆիգէն Թաշ ու Թէմսիլի իրէ թալիպ օլանլարըն 750 լիրա աէրօ աղչէսի վէ եախոտ պանքա մուգապիլ միւթէպէր քէֆիլ իլէ ճումատան մատա հէր կիւն տայիրէի միւնագասայա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ՊՐԻՏԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558,989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 2,927,988

ՆՈՐԹԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,125,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միջնորդ գործակալութեան միջոցաւ կ'ապահովագրեն ամէն կերպ ապահովագրութիւններ ընդունել Հրդեհի, ամէն ընկերութեանց տոկերով, բաղդատաբար այն չափազանց ապահովութեամբ զոր կ'ընծայեն իրենց գումարներու ծածկոցներով եւ իրենց պահեստի միլիոնաւոր դրամագլուխներուն ապահովութեամբ։ —Նաեւ թէ միայն իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի հրոցին համար մինչեւ ցարդ վճարած վնասուն 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամմաթրները խիստ մատչելի պայմաններով։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Եւ ՍԵՐՎՈՐԹԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՋՈՒՐ [EAU MAGIQUE] ԿԱՐՄԱԶԻ ԵՒ ՄՕՐՈՒՔԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԿԱՋՈՒՐԸ

Ծերերու, չափահասներու և սեւ-ֆեյներու համար հրաշալի ջուրեր։

Այս անվնաս հեղուկներ՝ մազերու, մօրուքի և պեխերու համար՝ ցարդ հնարուած մազի ջուրերուն ամէնէն կատարեալն են։ Մէկ երկու անգամ գործածուելով, առանց մորթն արատաւորելու, և առանց մազերն աղտոտելու, գորշ կամ սպիտակ մազերը, մօրուքն և պեխերը նախնական բնական գոյնովը կ'ներկեն։ Այս ներկերուն՝ թէ՛ մայրաքաղաքին թէ՛ գաւառաց և թէ օտար երկաց, առողջութեան անվնաս և արուեստակեալ արտադրութիւններէն գերազանց լինելն՝ հմուտ և ձեռնհաս մարմնոց ձեռամբ տարրալուծուելով՝ փորձով և քննութեամբ հաստատուած է, և իրենց պատրաստութիւնն ու վաճառումն արտօնեալ է։ Մէկ սրուակին գինն է 12 ղրշ.։ Ամէն սրուակ ներկին գործածման եղանակը բացատրող յայտարարութիւն մ'ունի։ Տիւզինայով առնողին համար մէն մի տուփի մէկ ղրշ. զեղչ կ'ըլլայ։

Գլխաւոր Մթերանոցք վաճառման. Ստամպոլ Պահճէ-Գափու Գասապեան էֆ. ի Դեղօրէից մթերանոցը, թիւ 7։

ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻՔ. — Աք-Սարայ Խոճէմ Բերթէվ պէյին դեղարանը. Սկիւտարի չուկան, Պօյաճի փողոցին դէմը, Մինաս աղային պօնմարշէն։ Պաղլար-պաշի Արթաքի էֆ. Քրիսմանին դեղարանը։ Կ. Աղաբէկեան

10—2

ԿԱՂ ԳԱԼ . . . . ԵՒ . . .

ԿՕՋՄՕՋ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ

ՄՐՑՈՒՄ ՃԱՇԱԿԻ, ՄՐՑՈՒՄ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐ ԿԱՐԵՒՈՐԱԳՈՅՆ Է ՄՐՑՈՒՄ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ

Կօշկակարի հանրածանօթ այն Տունն որ պատրաստած է փափկաճաշակներն գոհացնելու՝ գիտնական անձկութեան պատճառ չարաճճական մագնամճարներով և 100 էն 20 կանխավճարով պատրաստ է վարկեր բանալու ամէն այն պատուաւոր յաճախորդաց որք հրապարակին վրայ կամ ու և է վաճառատան մը տէրն են և կամ միեւնոյն տան տրամադրութեան տակ կը գործեն։

Աւելորդ կը համարի ամէն կարգի և ձեւի կօշիկներու փառաւորութեանց վրայ շառագունութիւններ։ Անմրցելի եղանակաւ կոյս ոտքերն կը հագատարեցնէ։ Օգօրայի ման կուրյն ծղած ոտքերն մէկ զոյգ արուեստական կօշիկով նուազագոյն անպատեհութենէ զերծ կը պահէ (Նու.)ը մասնաւոր դեղով կը գտնուի։ Դիմել Սիրքէճի Եաղօրւ Օթէլի կից թիւ 12 վաճառատունը։

50—3

ՀԱՒԱՍԱՐ ՈՏՔՈՎ ԵՐԹԱԼ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63. ԻԶՄԻՐ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի փերթերու նիւթեր ընտիր ապրանքներու նոր մթերք մ'ունի, ինչպէս օթոզ, գամիթէ, բիւլիւռ գօրտօնէ էպրիւզիմ. Արեւելեան և Ֆըօշ մետաքս չիրիլ, սրմա, կլապտան, ճավիկ և ուրիշ ամէն տեսակ քանովանոց գործի և բարձի համար նոր մօտելներ, թաւշեայ և մետաքսեայ գործոցներ ևն։

Ամլոզի և Թալիչի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու նոր հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանովա գործեր ևն։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին։

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գիներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի պրպտտագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։

100—41

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1899 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է, Էսկի Զափթիէ ճամբան, Թիւ 61, Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը։

ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

ԱՆՀՈՏ, ԱՆԽԱՌՆ

Ի ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ

ԼԵՒՈՆ ԳԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

Կէօփրիւ Փուլ դուրս Թիւ 5

Որ այս օրերս նորավնկեալն բերել տուաւ մեծաքանակ Մօռուի Ձկան իւղ ... նենք, որուն ... յարգոյ յաճախորդաց ... նուագոյն տեսակ ... իւղի պէտքերն ... գոհացնելու Զափաւոր գին։ Դիւրութիւնք կ'ընծայուի ներսուրածներէն ըլլալով յանձնարարութեանց։

30—20

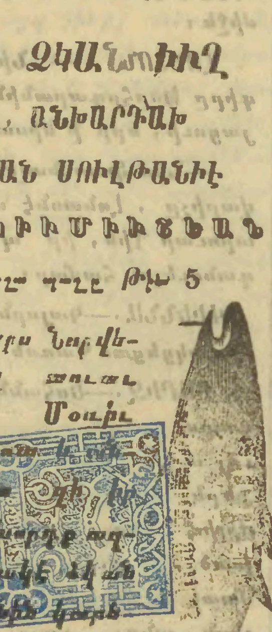

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 կէս ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԷՐԱ. ՓԱՐԻԶ

	Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Ապահովեալներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը. Այնպիսի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տարիէն մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի).	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ի	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է
Յաւելուած մը 37,657,476.05 Ֆր.ի յաւելուածն. պահեստի վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այսչափ
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր ստեղծը չէ ... ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ... և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ ԷՔԻԹԱՊԼի գինները ... և ... հիմնական մէկ եւ երկու տարեկան խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Գալաթէ-Գօջա Անատեան խան Թիւ 20—21—22։

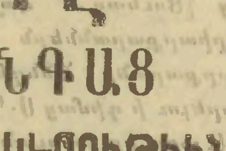

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Աղէքսանդրիա Պօլիս-Բաթում

գծերուն

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Քէթլըրին	3500
Քէստրիան	10500	Բորժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճեքսիան	8000	Անատօլիան	2500
Փօադոնիան	8000	Ալպաշիըն	2500
Ֆրիճիանան	8000	Լէսպիան	2000
Ծալէշնիա	3700	Մինհօ	900
Վալէնսիա	3700	Օրոնդօ	800
[illegible]	3700	Լէօպար	800
Ֆեոդիան	3500		

«Աթինեըն» շոգ. նաւ. Հիթհ Լիվրբուլէ հոս հասաւ։

Ապրանքք տէրերէն կ'խնդրուի ի ... ... Թաւշեան Էֆ. ... ... Ձեմ Թօնի ... ... Տէվէր համար ... ... ՀԷՄԱՐ ԼԱՏՈՒՇԵԱՆ ... Ալի փաշայ խան Թիւ 1 Ղալաթիա

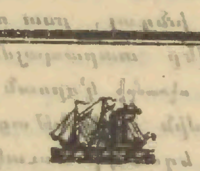

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Միջերկրական Պօլիս-Բաթում գծերուն

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Ռումէլա	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիա	3500	Ներէիս	2500
Անթալիա	3000	Բերա	2250
Ասօր	3000	Օսիրիս	2250
Անդօրիա	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	Կասպին	1500
Ձեալօ	2750	Կրէթէ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռիւթեմ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.

Ձ4. Ճէյմս Սթրիթ. Լիվրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրմանց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

Եւ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ... ...

... եւ չեն ... ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԻՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ» ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (120)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Եթիէնի նամակը ժամ մը վերջ միայն հասաւ Կարապետի ձեռքն, երբ խեղճ տղան սրիկային պատճառած յուզումներուն ազդեցութեան տակ բոլորովին այլայլած՝ անընդհատ կ'երթեւեկէր սենեակին մէջ, դեռ չկրնալով ինքզինք հանդարտեցնել։ Անհրկմիտ էր որ պարապ չպիտի կենար վատն ու ամէն կարգի ստորնութիւն նիւթէր, իրմէ դրամ քաշելու համար, զուցէ Վահրամ ալ միանար անոր և ամէն կողմէ հարուածէին զինք։ Բայց ի՞նչ պիտի կրնային ընել. Հանգիստը վրդովելէ զատ բան մը չէր զար երկուքին ալ ձեռքէն և Եթիէնի սպառնալիքներէն վախնալով բերանը սակար մը նետել, կարելի է անելի եւս քաջալերէր զայն իր ստորնութեան մէջ։

Կարապետ այս մտատանջութեան տակ, աչքի բերան մէկզի նետեց նամակը, սակայն յետոյ անզգալաբար բացաւ զայն ու Եթիէնի ստորագրութիւնը տեսնելով, աննկարագրելի տրտմօրօք կարդաց հետեւեալ տողերը։

«Բարեկամս

«Ներեցէք որ այսպէս անուանեմ զձեզ, թէեւ դուք դժբախտաբար դեռ չկրցաք համոզուիլ որ ճշմարտապէս ձեր բարեկամն եղած ըլլամ եւ։Ձեզմէ բաժնուելէս անմիջապէս վերջ, մէկը մօտեցաւ ինծ և սակարկութեան մըտնել ուզեց, հասկնալու համար թէ, ո՞վ էք դուք եւ արեւելքի որ ընտանեաց կ'պատկանիք. մերժեցի պատասխանել, որովհետեւ մանրամասնութիւնները չեմ եւ եւ սկզբունքս է, մէկ անգամէն մեծաքանակ ծախել, սպառել քովս պահուած գաղտնիքներուն ամբողջ մթերքը։ Կ'աղաչեմ պատռեցէք զիս այս ծանր բեռէն, որուն տակ ճընշուելու վրայ եմ, մի սպասէք որ ապրանքներս անկիւններու գլուխը ծախեմ. մէկ անգամէն առէք ազատեցէք զիս այս հոգէն։ կրկին պիտի գամ ձեր քով, լուրջ կերպով խորհեցէք եւ ջանացէք նպաստաւոր պատասխան մը պատրաստել ինծ։ Իսկ եթէ համերաշխութիւն չունենաք վերադարձիս սպասելու եւ զիս կանխել ուզէք, հաճեցէք ձեր հրամանը ղրկել հասցէիս Մօպէօժ փողոց, օթէլ տ'Օրիան, ուր իջեւանած է Վահրամ ալ։

Եմ միշտ ձեր բարեկամը

Եթիէն

Կարապետ քանի ընթերցումն առաջ տանէր, այնչափ յուզումը կը կրկնապատկուէր եւ բարկութեան նշաններն ակներեւ կ'նշմարուէին դէմքին վրայ. սրիկան լաւ մը պատժելու համար ի՞նչ ուղղութեան պէտք էր հետեւիլ, ամէն բան Բոլ Շիրօնի յայտնել եւ անոր հետ խորհրդակցութեամբ գործել աւելի տրամաբանական էր անշուշտ, սակայն անոր ալ չէր զիջանիր հպարտ երիտասարդն. այսպէս ինքզինք կուտէր առանձին սենեակին մէջ ուր քիչ մը եւս կենալէ վերջ գլխարկը գլուխը դրաւ ու բարկացած քայլերով վաճառատունէն դուրս նետուեցաւ։

Է.

Մատամ տ'Արթիւրի երեկոյթը յոյժ տպաւորութիւն թողած էր Վահրամի վրայ, կիները չափէն անցուցած էին այն գիշեր եւ արձակ համարձակ կողոպտել սկսած էին զայն։ Թեթեւսոլիկ երիտասարդը թէեւ շատ բարակն հասկնալու վիճակին մէջ չէր, բայց երեկոյթին մէջ խճողուած փողոցի կիներն այն ատամնձան վրան բաց բանեւ բրած էին որ, ալ ապուշ ըլլալու էր մարդ այսչափը չհասկնալու համար։

Եթիէնի բացակայութիւնը մանաւանդ ամէն բան աւելի վրայ պարզուած էր, որովհետեւ սրիկան եթէ ներկայ գտնուէր երեկոյթին, փութէր ամէն անտեղութեան առաջքն առնել ու պչրուհիներու ստորին արարքները մինչ վարդագոյն ներկայացնել Վահրամի։ Սակայն որովհետեւ այն կողապուտին գիշերը Կարապետին հետամնդելու զբաղած էր, կիրաշխարհիկ կիները մտածելով իրենց տրուած հրահանգը շփուէ մը խուզէ ազատած վերջ, զուարճացած էին ստորնութեան ամբողջ մթերքն ու Վահրամի նել եւ անոր հետ խորհրդակցութեամբ ...

Նման գիւրախաղ երիտասարդի մը խոյ զգուանք ազդած։

Արէթեան, գաւառացած գրտովլ մեկնած էր երեկոյթէն եւ Բարիզի մէջ զինք շրջապատող տարրերուն ամբողջ էութիւնն այն գիշեր հասկնալով սկսած էր կասկածիլ Եթիէնի անկեղծութեան վրայ։Միամիտ երիտասարդն երբ իջեւանած հիւրանոցը վերադարձաւ, խոր քանի մը վայրկեանէ մը նման յանկարծ սթափեցաւ եւ զգաց որ Ֆրանսայի ոստանին մէջ անցուցած կեանքին մէջ մխոած հազարաւոր ոսկիները, բոլորովին զուր տեղը վատնուած էին եւ այն կիներն որոնց մեծ մեծ ածականներ, մակդիրներ, տիտղոսներ կուտար Եթիէն, հասարակ դասակարգի պչրկոտ կիներէն ալ շատ վար էին։

—Վա՜յ սրիկա՜յ վա՜յ, կ'մռմռար ինքնիրեն, հեռահետ հասկնալով դասալիք ուսանողին իրեն լարած ծուղակները. զիս ուսանողի տեղ դրեր սօթոեր է մարդը պարզապէս, և ես ապուշի պէս ամէն ոստոերը կլլեր եմ, պատի՞ն ո՞ւր Եթիէնի զիս առաջ. նորդած ընկերուհիներն ո՞ւր։

Ալ անգամ մը մտքին մէջ կասկած արթննալէ վերջ, հեռահետ իրարու հաջորդեցին անցած դէպքերն ու իրերը և Վահրամ որ այնչափ անկեղծութեամբ փարած էր Եթիէնի, հիմա անոր ամէնէն պարզ արարքներուն տակ իսկ թագուն նպատակ մը կ'նշմարէր և քանի խորհէր, աւելութիւնը կ'կրկնապատկուէր սրիկային նըկատմամբ։

Արդէն շատ կանուխ մեկնած էր երեկոյթէն զոր տանջանարան մը կը նկատէր պարզապէս եւ անկէց ի վեր անկարելի եղած էր իրեն անկողին մտնել, աչք խփել։ Շարունակ Բարիզի մէջ անցուցած ստորին կեանքին վրայ կ'խորհրդածէր և բարկութեան սաստկութենէն եղունգներուն ծայրերը կ'ծամծմէր։

Երիտասարդն այս խոհերուն մէջ յանկարծ կարապետն յիշեց և սկսաւ անդրադառնալ թէ ինչո՞ւ իրմէ խոյս կուտար նախկին ընկերակիցը։ Գիտէր որ անիկայ շատ խելահաս էր և քանի մ'ամիսէ ի վեր Ֆրանսայի ոստանին մէջ ապրած ըլլալով, բնականաբար իրմէ աւելի ձեռնհասութիւն ունէր Բարիզի ընկերութիւնները ճանչնալու, արդեօք Եթիէնի ընկերութենէն նեղացեա՞լ էր որ զինքը լքած էր և անգամ մ'ալ չէր երեւցած։ Ուրիշ պատճառ չէր գտներ Կարապետի իրմէ երեսը ծածկելուն և մինչեւ իսկ սկսաւ կասկածիլ որ, այն կողմն ալ դարձուածք մը խաղցած չըլլայ Եթիէն։ Այս կասկած երթալով կ'զօրանար երեւակայութեանը մէջ և հարիւր անգամ կ'զզջար Պոլ Պիւլիէի գիշերը Կարապետին օձիքը ձգած ըլլալուն համար. եթէ նախկին ընկերակիցը միշտ քովն ըլլա՛ր, Եթիէն չպիտի կըրնար ուզած դերը խաղալ զլխուն և այսչափ ստորնացնել զինք փողոցի կիներուն աղջիւ խոնարհելու աստիճան։

Ճիշդ կէսօր էր երբ Եթիէնչսպասուած ներս մտաւ Վահրամի սենեակէն, եւ անոր դէմքին խոժոռութիւնը տեսնելով, կասկեց որ բան մը անցած էր Մատամ Տ'Արթիւրի երեկոյթին մէջ, սակայն որովհետեւ երիտասարդին սանձը ձեռք առած էր անգամ մը, նոր դարձուածքով զայն համոզելն ապագային ձգելով, առայժմ անգիտանալ կեղծեց Արէթեանի խոժոռութիւնն ու պարտասած դէմքով մը։

—Ո՜ւֆ, հոգիս բերանս եկաւ. գոչեց թիկնաթոռի մը վրայ իյնալով։

—Ի՞նչ ըրիք, հարցուց Վահրամ, կարապետէն լուր մը առնելու հետաքրքրութեամբ։

—Թող որ քիչ մը շունչ առնեմ, ըսաւ սրիկան հեւալով, քիչ մը քոնեաք չկա՞յ, բերանս չորցաւ։ Եւ առանց հրաւէրի սպասելու կատարեալ ընտանութեամբ դղլակ մը բացաւ ու կիսատ սրուակէ մը քիչ մը քոնեաք խմեց։

Վահրամ թող կ'ուտար որ ուզածին պէս վարուի անառակը։

—Անգամ մը զիս խաբեցիր սրիկայ կ'ըսէր ինքնիրեն, անկէց վերջ ալ սպասէ որ քիթ էս բռնեմ։

Եւ բոլորովին միամտութիւն կեղծելով, կ'չարունակէր նախկին ընթացքն որպէս թէ բնաւ կասկած արթնցած չըլլար մտքին մէջ։

Շար.